

ལེབ་ཉེར་བརྒྱད་པ།   རྣམ་ཐར།

དོན་ཚན་དང་པོ།   «མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་»

དང་པོ།   དུས་རབས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྡན་དང་ཚུལ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས།

སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་སྤང་ཙམ་ལ།   ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱང་དབྱང་མིང་གཞུང་གིས་པལ་ཆེར་ཐ་བརྟན་གྱི་སྒོ་ནས་ཀྱང་གོ་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱར་བྱས་པས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་...
‘བསྐྱར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་ཆེན་དེད་ནས་བརྗོད་མེད་དུ་འཁོར་མགོ་བརྩམས། ཡིན་ནའང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་བརྒྱུ་གས་ནས་དུས་ལྡན་རིང་པོ་མ་འགོར་ཕྱིར།   ས་ཁུལ་ལ་ལ་ན་ད་དུང་བདེ་འཇགས་མིན་པའི་ཆ་ཡོད་པས་སྐབས་འགར་བེད་ཆ་སྤོང་བཞིན་འདུག། དཔེར་ན་མེས་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་བྱང་དུ་གནས་པའི་སྐབས་པོ་རྩན་གར་པས་ལྷ་རུ་སྤྱོད་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བརྟེན་ནས་མེས་རྒྱལ་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་.....
‘འདྲོད་དེ་ཐེངས་གང་མང་ལ་ངོ་ལོག་གི་བེད་འཇུག་བསྐྱངས། དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་འཇགས་མིན་པའི་ཆ་ཡིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་སོ་སོ་ལ་ཡང་འགལ་རྒྱུན་བཟོ་བཞིན་ཡོད་པས།   བོད་དུ་རྒྱུན་པར་བེད་འཇུག་དང་ཡོ་ལང་སྤྲོ་ཚོགས་འབྱུང་བཞིན་མཆིས། དེ་ཡང་ཐོག་མར་དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་མཇུག་དང་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དུས་མགོར།   ཐེ་མིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་བོད་ལྗོངས་ལ་དབང་སྐྱར་བྱེད་པའི་སྐབས་པོ་ལྟ་བུའུ་གས་ཀྱི་ཚེས་བྱས་པས་པན་ཚུན་གྱི་བར་ལ་.....
...འགལ་བ་དྲག་པོ་བྱུང་། ཐེ་མིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་སྐབས་པོ་རྩན་གར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བུའུ་གས་ཀྱི་ཚེས་བྱས་པས་པན་ཚུན་གྱི་བར་ལ་.....
ལོན་ཀྱང་ལྟ་བུའུ་གས་ཀྱིས་གཡོ་སྐྱེལ་བརྟེན་ནས་ཐེ་མིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་པམ་པར་བྱས་སོ། །དེའི་རྗེས་ནས་སྤྱི་ལོ་1717ལོར། སྐབས་པོ་རྩན་གར་པས་དམག་དཔུང་བཏང་ཞེ་སྟེ་སར་བཅོན་འཇུག་བྱེད་པའི་དོན་རྒྱུན་བསྐྱངས་པ་རེད། རྩན་གར་པའི་དམག་དཔུང་བོད་ལྗོངས་ནས་ཕྱིར་སྤོང་བཏང་རྗེས།   ཡང་བོད་ལྗོངས་དབང་སྐྱར་གྲལ་རིམ་ནང་ཁུལ་དུ་འགལ་བ་དྲག་པོ་བྱུང་བ་ཞེ། བཀའ་སློན་ང་མོད་པ་སྐོག་གིས་སེ་ཁང་ཆེན་བསད་པ་སྐོག་གི་རྒྱུ་

ལ་བརྟེན་ནས་དབུས་གཙང་གཉིས་མ་མཐུན་པར་འབྲུག་ཟིང་ལངས་པ་ལ་གོང་མའི་(ཡུང་རྟེང)
བཀའ་མངགས་པའི་སློན་ཆེན་ཨ་ལི་ཏན་སོགས་བོད་དུ་འབྱོར་ཏེ་བཀའ་སློན་ད་ལུས་སྐྱར་གསུམ་.....
སོགས་ཆར་བཅད། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་མང་འགྱུར་མེད་ནམ་
རྒྱལ་གྱིས་ཡང་སོག་པོ་རྩུན་གར་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཟིང་ཆ་བསྐངས་པ་ཨམ་བན་རྩ་ཅིན་དང་ལབ་.....
ཏུན་གཉིས་ཀྱིས་ཆར་བཅད། དེ་ལྟར་དུས་རབས་བྱེད་ཀ་དེའི་ནང་ལ་འགལ་བ་རི་རབ་ལྟར་.....
བཅིགས་ཤིང་འབྲུག་ཅོད་ས་སྐབས་བཞིན་འཕྱར་པས། དེ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ཏུ་ཅང་ཆེ་
བའི་དུས་རབས་ཤིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག

《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད》 ཀྱི་ཚུམ་པ་པོ་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་ནི་ཏག་ཏག་
ཟིང་ལོང་གི་སྐབས་དེར་འཆོ་གཞིས་གནང་བའི་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་བརྒྱ་.....
གཉིས་པའི་མེ་སྤང (སྤྱི་ལོ1697) ལོར་ཕ་དག་དབང་ཚངས་པ་དང་། མ་མདང་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་བྱར་
བྱང་ལྟག་ལུང་དུ་འབྱུངས། དགུང་ལོ་དྲུག་པ་ནས་བརྒྱ་བཞིའི་བར་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་དང་ཅིས་སོགས་
སྤྱངས། དགུང་ལོ་བཙོ་ལྔ་པ་ལྷགས་ཡོས (སྤྱི་ལོ1711) ལོར་སློན་གྲོལ་སྤང་དུ་ཕེབས་ནས་ལོ་རྒྱ་
བ་རྩ་ལྗེའི་བྱུང་དུ་ཡིག་རིགས་སྡེ་ཆོགས་དང་། སྟན་དག ཅིས། སྤྱ་མདོ་དབྱངས་ཅན་མའི་རི་
མོ་ཡོངས་རྫོགས་བཅས་ལེགས་པར་སྤྱངས་ཤིང་མཐར་རྒྱགས་འཕྲོད་པའི་བྱས་རྒྱུ་ཀུན་བཤད་ཀྱི་
མཚན་ཚངས་གས་དགེས་པའི་སློ་ལྷན་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་ཉེར་གཅིག་པ་མེ་བྱ (སྤྱི་ལོ1717)
ལོར་གཞིས་ཀ་ཅེའི་རྫོང་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་བཞེས། དེའི་བྱི་ལོ་ལྷགས་ཅེ་གི་གྲུ་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་
གྱི་ལས་འགན་བཞེས་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་《གཞོན་ནུ་རྩ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད》 བཙམས། དགུང་ལོ་
ཉེར་དྲུག་པ་རྒྱ་ལྟག (སྤྱི་ལོ1722) ལོར་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་བྱུང་འཁོར་གྱི་གས་སུ་ཞུགས།
དེའི་བྱི་ལོར་གོང་དཀར་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་མཛད་ཅིང་པོ་ལྷ་ཐའི་ཇི་བྱང་ཁྲལ་དུ་གོང་མའི་བཀའ་.....
བཞིན་བསྟོད་པའི་ཆབ་དུ་ཅིས་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་བཞེས། རྒྱུ་སུ་བཀའ་སློན་པོ་ལྷ་བའི་ལས་
རོགས་སུ་ཇ་སག་ཐའི་ཇིའི་གོ་གནས་དང་སྤྱགས་བཀའ་སློན་དུ་བསྐོས་ཤིང་། རྒྱ་སྤང (སྤྱི་ལོ1733)
ལོར་《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད》 བཙམས་བྱུང་བྱུང་བ་དང་《སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་ནོར་བུའི་དོ་ཤལ》

ཡང་བསྐྱེད་ཀྱི། དེའི་རྗེས་སུ་ཁོང་གིས་བཀའ་སློན་གྱི་འགན་བཞེས་ནས་ལོ་ངོ་སྐུམ་ཅུ་ལྷག་གསུམ་.....
བཞུགས། དགུང་ལོ་རེ་དྲུག་པ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཆུ་རྩ་ (ལྷོ་ལོ་1762)

ལོར་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་

བཞེད་《བཀའ་སློན་རྟོགས་བཞེད་》ཅེས་པ་བཅུ་མས། དགུང་ལོ་རེ་བདུན་པ་ཆུ་ལྷག་ (ལྷོ་ལོ་1763)
ལོར་སྐྱ་གཤེགས།

གཉིས་པ། བསམ་སྒྲུབ་ནང་དོན།

ཕོ་སྣ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་ (ལྷོ་ལོ་1867-1747) དང་མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཆེ་རིང་
དབང་རྒྱལ་གཉིས་ནི་དུས་རབས་གཅིག་གི་ནང་འཆོ་གཞེས་གནང་བའི་མི་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གཉིས་
སྐབས་དེའི་བོད་སྒྲྲིངས་ས་ཁུལ་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ལ་མཉམ་དུ་.....
.. བྱགས་པ་ཡིན།

ཕོ་སྣ་བ་ནི་ཅུལ་དགུ་ལྷན་ལ་ཆང་ཞིང་སྒོ་གྲོས་མཆོག་དུ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་མཆོན་
སྟན་གྲགས་སྟོགས་བཞེས་ཁྱབ་པའི་གཡུལ་ངོའི་དཔལ་ལྷན་ཅིག་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གར་སྟེགས་སྟེང་
གི་སློན་ཆེན་རུས་ཁྲན་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

ཚུམ་པ་པོས་རྟོགས་བཞེད་འདིའི་ནང་དུ་ཕོ་སྣ་བ་སྐྱེ་འཁུངས་པ་ནས་གཤེགས་པའི་བར་གྱི་མཇེ
ད་ རྗེས་གཙོ་བོ་དག་བཞོད་དེ།

རང་གི་སྤྱིང་ཁོང་དུ་གནས་པའི་མཚུངས་སྒྲ་བལ་བའི་དཔལ་པོ་འདི་ཉིད་
ལ་གདེང་འཛིན་མཐོན་པོ་དང་བཞུགས་བཞེད་ཆེན་པོ་མཛད་ཡོད།
དེ་དང་མཉམ་དུ་ཕོ་སྣ་བའི་བྱི་རུ་ སོག་པོ་རྩན་གར་གྱི་བཙན་འཇུལ་ལ་འགོ་གྲོལ་བྱས་པ་དང་།
ནང་དུ་ལུམ་པ་ནས་དང་ང་པོ་དེ་པའི་ ཟིང་ཆ་མགོ་མནན་པ་སོགས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་བཞེད་དེ།
དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་ལྷ་གཞུག་གི་བོད་
སྒྲྲིངས་ས་ཁུལ་གྱི་བརྟན་འཇགས་མིན་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད།

1.སོག་པོ་རྩན་གར་པའི་བཙན་འཇུལ་ལ་ངོ་གྲོལ་བྱས་པ། དེ་ཡང་སོག་པོ་རྩན་གར་པའི་མགོ་

གཙོ་དགའ་ལྷན་ཞེས་པ་དེ་ཆིང་མིང་གཞུང་གིས་པམ་པར་བྱས་པས་རང་སྟོག་རང་གིས་བཅད། དེའི་
རྩིས་སྤྱོད་ཆ་བོ་ཆོ་དབང་རབ་བརྟན་གྱིས་ཐུན་གར་གྱི་སྟོག་དམག་ཁ་འཐོར་ན་མས་བཟུ་ཅུབ་གྱིས་
རང་ཉིད་མགོ་གཙོ་བྱས་ཐོག་ ཆིང་གྲུང་དབྱང་མིང་གཞུང་ལ་མགོ་མ་སྒྱར་བར་ “ཐུན་གར་ཉན་ཆེན་
པོའི་རྒྱལ་ཁབ་” ཅེས་པ་བཙུགས་ཏེ་རང་བཙན་ལྷ་བྱས་དེང་གི་ཤིན་ཅང་ཕྱོགས་སྤྱོད་བཟང་ཅིང་།

སྟོག་

རིགས་ཏི་ཤོད་ཤོགས་ཀའི་ལྷ་བཟང་ཉན་ཆེན་གཙོ་དབང་པ་དང་བོད་རྒྱལ་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་.....
‘བསམ་ངན་བཅངས། སྤྱི་ལོ་1717ལོར། ཆོ་དབང་རབ་བརྟན་གྱིས་དམག་དཔུང་བཏང་སྟེ་བོད་རྒྱལ་
ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཤིང་ལྷ་བཟང་ཉན་དམར་གསོད་བྱས།

བོད་དུ་སྟེག་འཕྲོག་བཙོན་གསུམ་བྱས་ཏེ་ ཐོན་སྐྱེད་ལ་གཏོར་བཅག་དང་།

དཔུ་བྲལ་རྩི་ཕྱི་ལ་བཏང་སྟེ་མི་དམངས་ལ་གཉའ་གཞོན་དང་བཤུ་ གཞོག་བྱས་པས།

དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་མིན་ཞིང་ཉམས་སྐྱད་གྱི་ན་མ་པས་ཁེངས་པར་བྱས། སྐབས་

དེར་བོད་རྒྱལ་གྱི་སེར་སྒྱུ་མི་དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་ཆིང་གྲུང་དབྱང་ལ་ཐུན་གར་པའི་དམག་དཔུང་...

.. པར་སྒྲོད་རྟགས་ཀྱི་རམ་འདེགས་བྱ་རྒྱུའི་རེ་འདུན་བཏོན་པས།

ཆིང་གྲུང་དབྱང་གིས་ཟུ་ཕྱིར་དམག་ དཔུང་ཐེངས་གཉིས་ལ་མངགས་ཤིང་།

བོད་ཀྱི་དཔོན་ཁང་ཆེན་ནས་དང་པོ་ལྷ་བ་སྟོགས་གྱིས་དུར་

བཙོན་གྱིས་བྱང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ཐུན་གར་པའི་དམག་དཔུང་ཆེན་བཅད་དེ་བོད་རྒྱལ་ནས་མཐར་སྒྲོ

ད་བཏང་།

དེས་བོད་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལམ་སྒྲར་གསོ་དང་ཆབ་སྲིད་གནས་བབ་བརྟན་པོར་..... བཏང་།

ཚུམ་པ་པོས་རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་ནང་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་དེ་ཞིབ་རྒྱས་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྒྲོ་ནས་
འཕྱོར་འབྲི་བྱས་ཡོད་ལ། སྒོས་སྤྱོད་པོ་ལྷ་བའི་བྱས་རྩིས་གཞེངས་སྤྱོད་ནས་བརྗོད་ཡོད་དེ། དཔེར་
ན་ཁང་ཆེན་ནས་དང་པོ་ལྷ་བས་དམག་གི་དཔུང་ཆེན་པོ་ལ་ཁ་ལོ་བྱས་ཏེ་ལྷ་སར་བསྒྲོད་པའི་ལམ་བ་
ར་དུ་ཐུན་གར་པའི་དམག་དཔུང་དང་གཏོང་བྱག་བྱས་པའི་སྒྲོར་འདི་ལྷ་བའི་ཡོད་དེ།

“དེ་ཅམ་ན་ཡུལ་བསྐྱར་གསུམ་གྱི་གཙོ་བོ་ཁང་ཆེན་པའི་དབུང་གི་ཚྲིགས་ཀྱང་ཉེ་བར་བཤམས་ཏེ་
 གོ་ཤོད་དུ་སྤྱོད་མ་བཟུང།
 དེའི་ཆེ་ཆེ་བོ་དམ་པ་ཐའི་ཇི་རང་ཉིད་སྒྲོན་འཁོར་དང་བཅས་པའི་དབུང་ཡང་གཤེན་
 ཇིའི་གཤེད་མ་ཆས་པ་འདྲ་བ་རིམ་གྱིས་སྟགས་ནས་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སྤར་གཉའ་ནང་དུ་གཤེགས་པའི་ཆོ་སྒྲོན་
 ལ་ཞིང་མི་སྤྱོད་པ་ལྟར་ནག་ཤེལ་དཀར་པ་དང་།
 ཅེས་སྐྱོར་པ་སོགས་གདུག་པ་རྣམས་ལ་འཁོན་ལན་སྤངས་ཏེ་ ཆར་བཅད།
 དུས་དེར་ཕོ་བྲང་རྒྱལ་མཁར་ཅེའི་བྲིམས་ཀྱི་ཁ་ལོ་འཛིན་པ་རབ་བརྟན་ཤར་པར་གྲགས་པ་
 དབུང་བཅས་དང་། རྩོད་གོན་གྱི་དབུང་རྣམས་ཀྱང་སྤྲེལ་ཅེར་མཆིས་པ་ལས། ཤེལ་དཀར་དོ་ཇིའི་རྫོང་གི་
 རྩོགས་སུ་ཁང་ཆེན་པའི་ཞམ་རིང་ངག་དབང་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཅུ་ཕྱེ་དངས་ཏེ་བསྐྱོར་གསུམ་གྱི་དབུང་འགའ་
 ཞིག་དང་བཅས་སྟགས་པར་གྱུར་ཀྱང་། བཟའ་བ་དང་བརྟུང་བ་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་།
 མོར་ལོངས་སྤྱོད་དོན་
 དུ་གཉེར་བའི་བསམ་སྤྱོད་ཁོ་ན་གཙོ་བོར་འཛིན་པས་དབྱེ་ཁམས་ཆམ་ལ་འབེབས་པའི་གོ་སྐབས་མ་ཐོབ།
 དེའི་ཆོ་ན་ཇེ་བོ་དམ་པ་ཐའི་ཇིས་སྒྲོགས་ཀྱི་རྩལ་བརྟན་ཏེ་འདི་སྐད་ཅེས། བོད་ཡུལ་འདིར་རྩན་གར་པའི་
 དབུང་ཚྲིགས་ཀྱིས་བརྟན་པ་ལ་མ་འབྱེན་པར་བྱས་ཤིང་། ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དུ་མཁའ་མིང་
 གི་སྟག་མར་བྱས།
 ཡུལ་དབུས་དང་གཙང་རྫོངས་ཀྱི་ཇེ་བོའི་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེ་བོ་ཉེས་མེད་དུ་མ་སྒྲིག་ དང་ཕྱལ།
 དེ་དག་གི་བཟའ་བ་དང་བརྟུང་བ་དང་མདོར་ན་བཞོན་པའི་ཟས་རྩ་འཇམ་བཟུ་བ་ཡན་ཆད་ཀྱི་
 དབྱེ་བྲལ་གསར་བ་དུ་མས་གཅོས་ཏེ་འབངས་མི་རྣམས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་བདེ་བའི་གོ་སྐབས་བྲལ་བར་བྱས་པ་
 ལ། འཕགས་པ་ལག་ན་རལ་གྱི་ཅན་མའི་གཟུགས་སུ་ཤར་བ་གནམ་གྱིས་བསྐོས་པའི་སའི་འཇེར་འཇིགས།
 གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་ས་ཆེན་པོའི་རྩལ་གྱི་གངས་སྟེང་གྱི་དབུང་གི་ཚྲིགས་ཉེ་བར་བཤམས་ནས་སྤྲིག་
 ཏོ་ཅན་རྩན་གར་པའི་ཚྲིགས་འཛོམས་པར་ཆས་ན་བདག་ཅག་ཀྱང་དེའི་ཇེས་སུ་ཅིའི་བྱིར་མི་འབྲང་།

གལ་ཏེ་

སྒྲིབ་པ་ལ་ལ་དག་དེའི་ཚུལ་མི་ཤེས་པས་ལོག་པར་རྟོག་ན་ཡང་ངས་གཤིན་ཅེའི་གཤེད་མ་འདྲ་བའི་.....
'དཔུང་གི་ཚྲིག་མངགས་ཏེ་ཆར་བཅད་ན་མི་འཛིགས་སམ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ད
ང་དཔའ་ཞིང་བརྟུལ་པོད་པའི་གཏམ་གྱི་དྲིལ་རྩམས་པོ་ཆེ་རབ་ཏུ་བསྐྱགས་པ་ན། འཐབ་པ་དང་ཚྱོད་པའི་
ངལ་བ་ཉིན་གཅིག་མ་ལྟོས་པར་རྗེ་བོ་དམ་པས་ཇི་ལྟར་བཀའ་སྩལ་པ་བདག་ཅག་གིས་ཁྱུང་དུ་བཞེད་པར་
བྱེད་དོ་ཞེས་ཁས་སྐྱབས་དམ་བཅས་པས། ... .. ” (མདོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི
《མི་དབང་

རྟོགས་བརྗོད་》། སེ་ཁྲོན་མི་རིགས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་གིས་1981ལོར་དབེ་སྐྱེན་བྱས་པ།P.378)

ཞེས་པའི་ཆོན་པ་འདྲིའི་ནང་དུ་ཚྱུ་པ་པོས་ཐོག་མར་ཁང་ཆེན་ནས་སོགས་གྱིས་རུ་སྐྱེ་དྲངས་པའི་...
'བོད་སྒྲིབ་པ་གྱི་དམག་དཔུང་སོ་སོ་ཆེང་གྲང་དབྱང་གི་དམག་དཔུང་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་དག་...
'བོའི་མདུན་དུ་འདུས་པའི་རྣམ་པ་བྲིས་ཡོད་ཅིང་། དེའི་འཕྲོ་ལ་དམག་དཔུང་སོ་སོ་དག་དང་འཐབ་
པའི་དུས་ལ་ཉེ་ཡང་རྟུར་བཙོན་གྱིས་འཐབ་ཚྱོད་ལ་མི་ཁྱུགས་པར་བཟའ་བཏུང་ལ་གཡེང་བའི་རྣམ་
པ་བྲིས་ཡོད། མཚུག་མཐར་པོ་ལྷ་བས་བདེན་པའི་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གར་པའི་དམག་དཔུང་གི་
གཏུག་རྒྱུ་གྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་བར་བཞུན་ཅིང་། ཅིས་ཀྱང་ཆེང་གྲང་དབྱང་གི་དམག་དཔུང་དང་
མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ངན་པ་དགྲ་ཆང་གི་རྒྱ་གར་པའི་དམག་དཔུང་ཕམ་པར་བྱེད་དགོས་པའི་ལྟ་
... ཚུལ་བཏོན་པ་སོགས་ལ་ཆེས་ཆེར་བཞུགས་པ་བརྗོད་ཡོད། ཚྱུ་པ་པོས་དམག་དཔུང་སོ་སོའི་སྤྱིད་
ལྷག་དང་རྣམ་གཡེང་གི་ངང་ཚུལ་བྲིས་ཏེ་པོ་ལྷ་བའི་ཆེང་གྲང་དབྱང་གི་ཐབས་རྒྱུ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་
'ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དག་པོ་ལ་གྲོལ་བའི་དཔའ་བོའི་སྤང་བརྟན་ལ་བྱུར་བརྟན་བྱས་ཡོད།

པོ་ལྷ་བ་ནི་ལྷ་ལ་ཐབས་རྒྱུ་གྱི་ཕྱོགས་ནས་རོགས་མང་དུ་བྱས་པས་སྒོ་བྲོས་གྱི་འཇུག་པ་ཡངས་ལ།
ཡང་ཁོ་རང་དངོས་སུ་གཡུལ་ངོར་བསྐྱོད་པའི་དུས་སུ་དཔའ་ཞིང་བརྟུལ་པོད་པ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན་

དེའི་ཚུལ་ནི་རྟགས་བརྗོད་དུ།

“དེ་ནས་ཉི་མ་གཞན་པ་ལ་དབྱང་གི་ཚྭ་ཆེན་པོ་རི་བོའི་གཏོས་གང་བ་ཙམ་ཉི་བར་བཤམས་ཏེ།
ཤ་རོལ་གྱི་དབྱང་གཞན་བཅའ་བའི་རི་བོའི་རྟགས་ལ་འཛིགས་ཏེ་རྟོལ་བར་སྒྲགས་པའི་ཚེ། རྩེ་བོ་དམ་པ་
ཐའི་ཇིས་རྒྱལ་བའི་རྟགས་ཅན་གྱི་རྩ་དར་དཀར་པོ་དང་ནག་པོ་དག་བཟུང་བ་དང་སྒྲན་ཅིག་ཏུ་པ་རོལ་གྱི་
‘དབྱང་གི་དབྱས་སུ་འཛིགས་པ་མེད་པར་ཞུགས་པ་ནི། དཔེར་ན་གདོང་ལྡེའི་དབང་པོ་གཉིས་འབྱུང་གི་བྱ་
ཆེན་པོའི་འཇིང་དུ་ཆས་པ་དང་འདྲ་བར་ཆམ་ཆམ་མེད་པར་རྟོལ་བ་ལས།

རྩན་གར་པའི་དབྱང་གི་གཙོ་བོ་

ལྷ་མཆིས་པ་ལས་ཡ་གྲུལ་ཆོས་འཕེལ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་བཅའ་བའི་འཛིན་ཆ་རིམ་པ་བྱི་མ་དག་སྒྲངས་ནས་
སྤྱི་མ་ལྷོ་བ་ལ་ཁད་ཀྱིས་སྒྲེབས་པར་ཉི་བའི་གམ་དུ་གཤེགས་པ་ན། ... ..” (P.274)

ཞེས་བྲིས་ཡོད་པ་དང་། ཡང་དཔེར་ན།

“དེ་ནས་ཡང་ཉི་མ་གཞན་པ་ལ་དབྱང་གི་ཚྭ་ཆེན་པོ་མིག་མི་བཟོད་པའི་ཚྭ་ཆེན་བཏག་ཅིང་། ར་
པ་ཏ་ཏ་དང་། མི་ཏ་རྒྱ་བརྒྱུད་བའི་སྒྲ་དང་བཅས་ཏེ་རྟོལ་བར་ཞུགས་པའི་ཚེ། རྩེ་བོ་དམ་པ་ཐའི་ཇིས་རྩ་ལྷོ་
དངས་ཏེ་པ་རོལ་གྱི་དབྱང་གི་གཙོ་བོ་ལྡེའི་ཡ་གྲུལ་གདུགས་དཀར་དུ་གྲགས་པ། གཡུལ་གྱི་ལས་ཁོ་ནས་
ཆའི་འདྲ་བྱེད་རྩེན་པར་ཉི་བའི་ཤན་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་གདུམ་པ། ཁའི་སོ་རྣམས་དངས་པ། མིག་སྤྲགས་
ཐུར་དུ་འབྱུང་བ། འགན་རྒྱ་མེད་པའི་དཔའ་བོར་བསྐྱེམས་པ་དེས་སྤྱི་མ་བཏབ་པའི་དབྱང་ཚྭ་ཆེན་པོ་ལ་ཇི་མི་
སྒྲམ་པར་གཡུལ་སྤྲད་པ་ལས། བན་ཚུན་གྱི་སྤྱོད་པོ་དུ་མ་ལྡེའི་ལམ་དུ་ཆས་པར་གྱུར་ཅིང་། ཇི་ཙམ་ན་རྩེ་
བོ་དམ་པ་ཐའི་ཇིའི་ཞབས་ལའང་མའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་མདེའུས་གནད་པར་གྱུར་ཏེ།

ཟུག་རྩ་བཟོད་དཀར་

བས་བཞོན་པའི་སྤྲིང་དུ་འདུག་མི་བཟོད་པ་ཙམ་དུ་གྱུར་ནའང་།

དབྱང་གི་ཚྭ་ཆེན་དཔའ་ཞུམ་པར་འགྱུར་

ཁྱེ་དོགས་པས་འབྲུག་པའི་ལས་གྲུབ་མིན་དེ་མིན་དུ་ཅི་ཡང་མ་རྒྱས་པར་སྤིང་སྟོངས་བསྐྱེད་པར་བྱས་སོ། །”
(P.278)

ཞེས་སོགས་བྲིས་ཡོད་པ་ལས་རྟོགས་ཅུས་སོ། །

གོང་རྒྱུ་སོང་བའི་འཕྲོར་འཁྲི་འདི་དག་གིས་རྩན་གར་པའི་དམག་དཔལ་ལ་སྐོལ་བའི་དཀ
འ་ཟུང་གི་འཐབ་ཚེད་དང་ཕོ་ལྷ་བའི་དཔའ་མཛངས་བརླལ་ཤོད་གི་ལྗང་བརྙན་སོགས་མཆོན་པར་མ

། བཅད།

མོ་སྒྲ་བ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་མི་རིགས་ལ་གཅེས་ཤིང་རང་ཡུལ་སྐྱང་བར་སློ་བའི་སྒྲ་མེད་གཤིས་ཀ་དང་
བྱས་མེད་དཔལ་ངར་ལ་ཆེས་ཆེར་བསྐྱགས་བརྗོད་མཛད་ཡོད་དོ། |

2.དབང་ལྷུང་གཤམ་རིམ་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་བ་ཞི་བར་བྱས་པ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་1721ལོར། བོད་
 རྒྱུངས་སུ་བཀའ་སློན་བཞི་འཕྲོ་བའི་སློལ་བཅུ་གསུམ་ཏེ།   ཁང་ཆེན་ནས་བཀའ་སློན་གཙོ་བོ་དང་།
 དེར་   རོགས་རམ་བྱེད་པའི་བཀའ་སློན་གཞན་གསུམ་ནི་ང་ཡོད་པ་དང་།   ལུས་པ་བ།
 ལྷུང་ར་བ་བཅས་ཡིན་   རོ།   །ཁང་ཆེན་ནས་ཆེང་གྲུང་དབྱང་ལ་སློ་དཀར་བས།
 ཆེང་གྲུང་དབྱང་གིས་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱས།
 ཡིན་ནའང་ང་ལུས་ལྷུང་གསུམ་སྟན་འབྲེལ་བྱས་ཏེ།ཁང་ཆེན་ནས་བཀོངས་སོ། །རྟོགས་བརྗོད་འདིར་
 དེའི་སློར་བྲིས་པ་ཏ་ཅང་ཞིབ་བྱས་ཡིན་ཏེ།   དཔེར་ན།

“དེ་ཙམ་ན་ཡུལ་གཅིང་དུ་སོ་ཉ་མངགས་པ་དག་པ་རབ་འབྱམས་སྒྲ་བ་དང་།
 ཚུལ་ཁྲིམས་ཐར་པས་   བྱིར་ཐོག་པའི་བཤུལ་ལམ་ནས་ཁྱ་འཕྲིན་དུ་བྱས་པར།   དཔེ་ཆིང་པ་ཐུར
 (ཁང་ཆེན་ནས་) ལ་བདག་པོ་ཆེན་   པའི་ཡུང་གིས་མངོན་པར་གཟེངས་བརྟེན་ཅིང་།
 ཤེ་ཐམ་ཡང་བསྐྱལ་པར་གྱུར་ལ།   བོད་རྒྱུངས་སུ་བྱ་བ་ལ་
 དབང་པའི་དྲ་ཞིན་གཉིས་འཁོར་དང་བཅས་པའང་འོང་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་པའི་གཏམ་ཐོས་སོ། །ཐོས་ནས་

གྲང་འབྲུང་པོ་ངན་པས་རྒྱུད་བརྒྱུམས་པའི་བོད་རྒྱུང་གཙོ་བོ་ལུམ་པ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟོང་རབ་ཏུ་འབྲུགས་
 པར་གྱུར་ཏེ། རིང་མོ་ཞིག་ནས་ལུ་ཅག་གིས་དཔེ་ཆིང་དང་། ཐའི་ཇི་ཆར་གཙོད་པར་དམ་དུ་བཅས་ཟིན་ན།
 ད་ནི་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་ལུང་ལས་ཐམ་ག་དང་། ཏཱ་ཞིན་དག་འོང་བའི་ཐུ་རོལ་ཏུ་དོན་འདི་སྒྲུབ་པར་མ་
 བྱས་ན། ཕྱི་ནས་རེ་བ་འབྲས་མེད་དུ་འགྱུར་བའི་གནས་ཡོད་པས་སྒྱུར་བ་ཉིད་དུ་དཔེ་ཆིང་དང་། ཐའི་ཇི།
 དཔེ་ཕྱོགས་སུ་གཏོགས་པ་ཀུན་ཆར་བཅད་དེ་བདག་ཅག་བོད་རྒྱུང་སུ་གཏུགས་གཅིག་པོར་གྱུར་པ་དེ་...
 'ལྟར་བྱ་བའི་དུས་ནི་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་གྲོགས་གཞན་པ་ཀུན་ལ་བགྲོས་པ་ལས་ཐམས་ཅད་སྟོ་གྲོས་གཅིག་ཏུ
 'མཐུན་པར་གྱུར་ཏོ། །

དེ་ནས་ཉོར་གྱི་ཆེ་བ་དུག་པའི་གལ་ཆོས་བཙོ་བརྒྱད་ལ་བབ་པའི་ཉིན་མོ་འཕུལ་སྤང་གཞོལ་ཆེན་
 པོ་ཇོ་བོ་ཤུག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་པོ་བྲང་དང་བྲང་དུ་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་ཐབས་གྱི་བྱ་བའི་གནས་གཟིམས་
 རྒྱང་ཁམས་གསུམ་དུ་དཔེ་ཆིང་བླ་མུར་དང་། པའི་སེ་ང་པོད་པ་དང་། ལུན་ལུམ་པ་བ་དང་། སྒྱར་ར་ཐའི་
 ཇི་སོགས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འདུས་པར་གྱུར་ཏེ། ལུན་རིང་མོ་ནས་གནས་གཅིག་ཏུ་འཁོད་པ། བྱ་བ་ལ་གཅིག་ཏུ་
 བགྲོས་པ། འདྲིས་ཤིང་བཤེས་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པས་དཔེ་ཆིང་ནི་ཉམ་ང་བའམ། དོགས་པ་ངན་པ་ཙམ་
 ཡང་མ་མཆིས་པར་ཐམས་ཅད་ལ་འརྱུམ་དཔུལ་ནས་བག་ཐེབས་པ་དང་། དགའ་ཞིང་རངས་པའི་གཏམ་
 རྣམ་པ་སྟོ་ཆོགས་སྤོང་བ་དང་བཞད་གད་ཀྱང་སྒྲོགས་པར་བྱེད་དོ། །ཇི་ཙམ་ན་ལྟ་ཞོལ་གྱི་བྱ་བའི་སྟེ་མོ་...
 འཛིན་པ་ང་པོད་སྟོ་བཟང་ལྟགས་ནས་ཡི་གེ་རིང་མོ་ཞིག་དཔེ་ཆིང་ལ་ལུལ་ཏེ། དེ་ལ་རྟོག་ཅིང་དཔྱོད་པར་
 བྱེད་པའི་ཆོ། འཕྲིན་པ་མཁན་སྟོ་བཟང་དོན་ཡོད་ཀྱིས་རྒྱབ་ངོས་སུ་འོངས་ནས་དབུ་སྒྲིམ་ལན་ཆར་ནས་
 བཟུང་། ང་པོད་སྟོ་བཟང་དང་། པའི་སེ་ང་པོད་པ་དང་། ལུན་ལུམ་པ་བ་དང་། སྒྱར་ར་ཐའི་ཇི་ལ་སོགས་
 པས་རལ་གྱི་ཤུབས་ནས་བཏོན་ཏེ་བརྟེན་པར་བྱེད་པ་དང་། གན་མཛོད་ཀྱི་ནང་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་སྒོ་ཁང་
 ནས་ཀྱང་དེ་དག་གི་ཞམ་རིང་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་ལྟགས་ཤིང་རལ་གྱི་ཆར་འབེབས་པ་ལྟ་བུར་བྱེད་པ་
 ནི་འདི་ལྟ་སྟེ།

བཤན་པ་བརྒྱ་ཕྱག་གིས་དུད་འགོ་སྟོག་འཕྲོག་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ལ་བསྐྱར་བ་བཞིན་ནོ། ། ... .. ”
 (P.525)

ཞེས་པའི་ཚན་པ་འདི་དག་གི་ནང་དུ་ཐོག་མར་ང་ལུ་མ་གསུམ་གྱི་ཉམ་སེམས་དང་སྒྲིག་གཡོ་ངན་
'རྩས་བྲིས་ཤིང་། དེ་ནས་ཁང་ཆེན་ནས་གྱི་གཞུང་དང་སྒོ་དཀར་དང་དོགས་མེད་བག་ཤེབས་གྱི་ཚུལ་
བྲིས་ལ། མཁུག་མཐར་ང་པོ་དང་པོ་སོགས་གྱིས་གཡོ་དང་སྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁང་ཆེན་ནས་བཀོངས་པའི་
ཚུལ་བྲིས་ཡོད། ཚུམ་པ་པོས་དོན་དག་ནུས་གོ་རིམ་གསལ་ཞིང་མགོ་མཁུག་ཚང་པའི་སྒོ་ནས་རེ་རེ་
བཞིན་བྲིས་ཡོད་ཕྱིར་སྒྲིག་པ་པོ་ནུས་ལ་མིག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ལྟ་བུའི་སྒྲིང་བ་ཞིག་སྤྱིན་
'ཐུབ། གཞན་ད་དུང་དབང་སྒྱུར་གྲུ་རིམ་ནང་ལུ་གྱི་ཁེ་དབང་འཕྲོག་རེས་བྱེད་པའི་གདུག་རྩལ་
མཚོན་པར་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད།

ཆིང་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཁང་ཆེན་ནས་ལ་མངོན་པར་གཟེངས་བསྟོད་
ཅིང་ཡིད་རྟོན་བྱས་ཞེས་པས་ཁང་ཆེན་ནས་ཆིང་ཀྱང་དབྱང་གི་ཕྱོགས་ཡིན་པའང་བསྟན་ཡོད། ཁང་
ཆེན་ནས་བཀོངས་པའི་རྗེས་སུ་པོ་ལྟ་བུའི་ཡིད་སེམས་སྤྱག་སྒྲིང་གིས་ཁངས་ཤིང་འཁོན་ལན་སྒྲིག་པའི་
'སྒྲིང་སྒྲོབས་རབ་དུ་འབར་བས། གཙང་ཕྱོགས་ནས་དབྱང་ཚོགས་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་ཏེ་ལྟ་སར་བསྐྱེབས་
ནས་ང་ལུ་མ་གསུམ་གསུམ་བབྱང་ལྟེ་ཆིང་ཀྱང་དབྱང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པར་སྤྱག་པའི་གོ་རིམ་སོགས་
བྲིས་པའང་ཉ་ཅང་ཞིབ་རྒྱས་ཤིག་ཡིན་ནོ།

ཚུམ་པ་པོས་རྟོགས་བརྗོད་གྱི་ནང་དུ་གོང་དུ་སྤྱོད་པའི་དོན་རྒྱུན་གཉིས་གྱི་སྤྱི་ཁོག་བྲིས་ཡོད་པར་
'མ་ཟད། བྱེ་བྲག་གི་གོ་རིམ་དང་བྱུང་རིམ་ཡང་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད། དེའི་ཕྱིར། དེ་ནི་དོན་རྒྱུན་དེ་
གཉིས་གྱི་ལ་རྒྱས་ཟེན་ཐོར་གྱུར་ཡོད་པར་མ་ཟད། དོན་རྒྱུན་དེ་གཉིས་ཚུམ་རིག་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ལམ་ནས་
མཚོན་པར་བྱས་པའང་ཡིན།

འདིར་ངས་པར་སྐྱང་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ལ་རྒྱས་དོན་རྒྱུན་དེ་གཉིས་གྱི་ཁྲོད་
དུ་ཚུམ་པ་པོ་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་ནི་པོ་ལྟ་བུའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ནས་ལངས་ཏེ་འོར་འཁུག་གི་བྱ་བ་བསྐྱེབས་
'སྒྲིང་ཡང་། པོ་ལྟ་བུས་ཁོ་རང་ལ་བྲིས་མཆད་གཅོད་དུ་མ་བཅུག་པར་མ་ཟད། བཀའ་སྒོན་གྱི་གསུམ་
ལེན་རྒྱུའི་གྲོས་འདེབས་བྱས། དེ་ནི་ཁོང་གཉིས་ཚོས་གྲོགས་ཡིན་པའི་རྒྱུན་དང་། གཙོ་པོ་པོ་ལྟ་བུ་སྒོ་

ཁོག་ཡངས་ཤིང་ཤེས་ལྡན་གྱི་མི་དག་ལ་གཅེས་འཛིན་དང་སྤངས་སྦྱོར་བྱེད་པའི་སྒྲིམ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ།

3.བཤུག་ཞོག་གྲལ་རིམ་ནང་ཁྲལ་གྱི་རྒྱ་ལྗོངས་དང་དབང་ཆ་འཕྲོག་རེས་བྱེད་པའི་འཐབ་ཚྭ་...
ཕྱིར་མངོན་བྱས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་རྟོགས་བརྙེན་དུ།

“ཉང་ལྗོངས་སྤེལ་བཞི་ཞེས་བྱ་བའི་བྱིམ་འབངས་དང་བཅས་པ་རྗེའི་སྤྲེལ་གྱི་ཉེ་དུའི་ཆར་གྱུར། རྫོན་
ཆོ་བའི་རིགས་གྱི་བྱས་དབང་བར་མའི་བདག་པོ་ལ་གསོལ་ནས་བཀའ་དྲིན་ཐོབ་མོད་གྱི། འོན་ཀྱང་བྱིམ་
དེའི་སྤྲེལ་རབས་གྱི་བྱིམ་བདག་གི་རིགས་སུ་གྱུར་པ་རབ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་མཆིས་པ་ལས། དེས་པ་མེས་གྱི་བྱིམ་
དང་འབངས་གང་ཡིན་པ་ནི་ངའི་དབང་བྱར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཚྭ་དེ། དེའི་ཆེད་དུ་ཁྱེད་འཁོར་ལོ་
བརྒྱད་ཕྱག་དུ་ལོངས་པའི་བར་ཁ་མཆུ་གྲོལ་ཏེ་མཐར་རྗེའི་སྤྲེལ་གྱིས་འདི་སྤྲོད་ཅིས། རབ་དུ་བྱུང་བ། ཁྱོད་
གལ་ཏེ་བྱིམ་ལ་ཚྭ་ཅིང་འབངས་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་བྱིམ་ཐབ་སྤངས་ཏེ་རང་
གི་པ་མེས་གྱི་གཞིས་འཛིན་པར་འོས་སོ། །བདག་ཅག་གི་རྟོན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་སུ་བྱིམ་ནས་བྱིམ་མེད་
པར་རབ་དུ་བྱུང་ཞེས་བཀའ་བསྩལ་པ་ཡང་དོན་ཅིའི་སྤྲོད་དགོངས། དེའི་ཕྱིར་གང་ཁྱོད་ཐོག་མ་ནས་
བྱིམ་སྤངས་རབ་དུ་བྱུང་ནས་པ་མེས་གྱི་ཁང་བྱིམ་དང་འབངས་ལ་ཚྭ་པ་ནི་དམ་པའི་ཆོས་འདུལ་བའི་...”
ཁྲིམས་དང་། འཛིག་ཏེན་སྦྱོང་བ་རྒྱལ་པོའི་བྲིམས་གཉིས་ཀ་ལ་རུང་བར་འགྱུར་རམ་སྤྲོས་ཤིག་

ཅེས་སྤྲོས་། བས། དེ་ཡུལ་ཡུལ་པོར་གྱུར།

ཅང་མི་སྤྲོ་བར་སྤྲོབས་པ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་ཆོག་གི་སྒོ་ནས་ཆར་བཅད།

... ..” (P.213)

ཅེས་པར་ཕོ་ལྷ་བ་དང་ཉང་ལྗོངས་སྤེལ་བཞིའི་བྱིམ་གྱི་བར་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་ལྗོངས་སྦྱོང་འཕྲོག་...
རེས་བྱེད་པའི་འགལ་བ་བརྙེན་ཡོད། དེ་ཡང་ཚུམ་པ་པོས་ཕོ་ལྷ་བས་གྲོལ་བ་པོ་དད་མོས་ཆེ་བའི་
སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལྷགས་བེད་སྤྱད་ནས་གྲོལ་བ་པོ་པམ་པར་བྱས་ཚུལ་འཕྱོར་འབྲི་བྱས་ཏེ།

པོ་ལྷ་བའི་ཁ་

ཕྱེ་ལ་བསྐྱགས་བཅོམ་མཛད་ཡོད།

དེ་དང་མཉམ་དུ་སྒྲུབ་བརྟན་གྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་དང་ལ་ལ་ཞིག་གིས་

འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བ་དང་ལས་སྐྱེ་འབྲས་ཤེས་མདོག་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་པགས་རྩལ་མ་དམར་

བཤུ་བྱས་ཡོད། ད་དུང་བཤུ་གཞིག་གྲལ་རིམ་ནང་ཁྱལ་གྱི་རྒྱ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་དང་ཐོབ་གོ་ས་འཕྲོག་

རིས་བྱེད་པའི་འགལ་འདྲའི་ངོ་བོ་ཐེར་འདོན་བྱས་ཡོད། དོན་དུ་ཚུམ་པ་པོས་ཡང་ཡང་བསྐྱགས་

བཅོམ་མཛད་པའི་པོ་ལྷ་བ་ཡང་ཚུལ་དེ་ལས་མ་འདས་སོ། །

ཡང་ཆོན་པ་གཞན་ཞིག་གི་ནང་དུ་སྐྱེ་དག་ཆེན་པོ་དང་སྐྱེ་དག་རྒྱུ་འབྲིང་གི་བར་གྱི་འགལ་

འདྲ་བཅོམ་ཡོད་དེ། པོ་ལྷ་བ་ནི་སྒོ་ནས་གཙང་ཁྱལ་གྱི་ཐེ་ཐི་རྒྱུ་ཅུ་ཞིག་དང་། ཞིང་བན་བདག་པོ་རྒྱུ་

ཅུ་ཞིག་རེད། ཁོས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ནི་དང་དབང་ཐང་རྒྱ་བསྐྱེད་ཕྱིར་སོག་པོའི་སྐྱེ་དག་ཆེ་བརྟན་

རྒྱལ་ལ་གྲོགས་བཅོལ་ནས་རང་ཉིད་ལ་འབངས་འཁོར་མང་ཚུལ་སྟེར་བ་དང་ས་གནས་སྤྱི་གཞུང་གི་

ལས་བྱ་བསྐྱབ་དུ་འཇུག་པའི་རེ་འདུན་ལྷ་བཟང་ཉན་ལ་ཁྱེ་ཅུ་བཅུག་མོད། སྤྱི་གཞུང་གི་ལས་བྱ་

ཡོད་ཆོད་བདག་དུ་བཟུང་བའི་སྐྱེ་དག་ཆེན་པོའི་ཆོགས་ཁག་གིས་མཐའ་གཅིག་དུ་དགག་རྒྱག་བྱས།

དེ་བས། པོ་ལྷ་བའི་སྤྱི་རྒྱུ་སྤྱོད་ལ་འཛངས་ཤིང་ཁོས་སྐྱེ་དག་ཆེན་པོ་ཁག་གིས་ཡོད་ཆོད་བདག་དུ་

བཟུང་བའི་ཚུལ་ལ་མ་རངས་པའི་གཏམ་མང་དུ་བཅོམ་ཡོད་དོ། །དཔེར་ན་རྟོགས་བཅོམ་དུ།

“

...

...

དེའི་ཆོ་བཀའི་མདུན་ན་འདོན་ཆེན་པོ་བྱ་རྒྱུ་ཆོ་བརྟན་དོ་རྗེ་ག་ལ་བར་སྐྱགས་ནས་གཞོན་

ཅུ་དམ་པས་གསོལ་བ།

སའི་བདག་པོའི་དྲུང་ན་སྤྱོད་པ་བདག་ཅག་རིགས་མཉམ་པ།

བྱས་པ་མཉམ་པ་ཆེས་

མང་ཡང་དེ་དག་ནི་འབངས་འཁོར་མང་པོ་དང་།

འབྱོར་བ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པའོ།

།བདག་ཅག་ལ་ནི་

འབངས་ཁྱུང་ཟད་ཅུམ་ལས་དབང་བྱར་གྱུར་པ་མེད་ན། འབངས་མི་འགའ་ཞིག་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཆོས་ཀྱི་

རྒྱལ་པོ་ལ་གསོལ་བར་བྱ་བ་ལ་མོང་གོལ་གྱི་རྗེ་ཕྱན་ཆོ་བརྟན་རྒྱལ་འདི་ཅུམ་ལས་གྲོགས་སུ་འོས་པ་མ་རྟེན་

དོ། །དེས་སའི་བདག་པོ་ལ་གདས་པར་གསོལ་ཏེ་རེ་བ་སྦྱོལ་བའི་བཀའི་ལྷང་བཟང་པོ་ཐོབ་མོད་ཀྱང་། སྤ་

མེན་གྱི་རིག་པ་འཛིན་པ། རང་ལས་གཞན་པའི་ཚུལ་མི་རིག་པ་འགའ་ཞིག་གིས་འདོད་པའི་ལམ་བཀག་
པར་བྱས་ཏེ། མི་རིགས་པའི་གཏམ་མང་དུ་སྒྲས་པར་ཐོས་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ན་འབངས་འཁོར་མང་པོ་འབྱོར་
བ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པས་བསྐྱངས་པ་ཆེས་མང་བ་དེ་དག་གིས་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་ལ་སྟན་པའི་བྱ་བ་
‘རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཅི་ལྟ་བུ་བསྐྱབས། བདག་ཅག་རིགས་རྒྱད་ཀྱི་ཕྱིང་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཞུས་རིང་ལ་བྱ་བ་
བྱས་པ་འགའ་ཡང་མེད་དམ།’ (P.181)

ཞེས་དབྱངས་འགོས་སྒྱུར་ཞིང་ཡིད་འབྱུར་དྲག་པའི་ཆོག་གིས་བྱད་དུ་འཕགས་པའི་ནུས་པ་དང་……
‘ཕྱགས་བསམ་ཆེན་པོ་ལྷན་པའི་སྐུ་དྲག་ཆུང་འབྱིང་ཞིག་སྐུ་དྲག་ཆེན་པོའི་ཆོགས་ཁག་དུ་ཞུགས་ཏེ་པོ་
ད་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་བྱ་བ་སྐྱབ་པའི་འདོད་སྟོབས་པོ་དང་། འདོད་པ་དེ་མ་གྲུབ་ནས་ཁོང་ཁྱོད་མེ་མེ་
འབར་བ་སོགས་རབ་དུ་མཆོན་ཞིང་། དོན་དངོས་སུ་དབང་སྐྱུར་གྲལ་རིམ་ནང་ཁྱལ་གྱི་གཅིག་མཆོང་
གཅིག་འབྱུང་དང་། ཁེ་དབང་འཕྲོག་རེས། བན་ཚུན་སྟོན་འདོགས་སོགས་བྱེད་པའི་ཇ་དྲག་གི་གནས་
ཚུལ་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད།

4.སངས་རྒྱས་ཆོས་ཕྱགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཕྱགས་ཆེན་པོས་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་རྟོགས་……
བརྗོད་འདི་རུ། ཚུམ་པ་པོས་གོ་སྐབས་གང་ཡོད་བཅའ་ནས་ཆོས་ཕྱགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་
ཡོད་དེ། དཔེར་ན་པོ་ལྟ་བུ་རྒྱན་གར་པའི་དམག་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་གཙུག་རྒྱུ་ཤིང་རྒྱ་
མོར་ཅི་ཡོད་འདི་ཅད་བྱས་པའི་སྐབས་སུ་པོ་ལྟ་བུ་འདི་སྟམ་དུ་བསམ་པར་གྱུར་ཏོ། །

“ཀྱེ་མ། འཁོར་བ་ནི་སྐྱུ་མའི་བསྐྱེད་མཁན། སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པ། མི་བརྟན་པ། གཡོ་བའི་རང་
བཞིན་ཅན་ཡིན་པས་འདུས་བྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྐྱེས་པའི་ཐ་མ་འཆི་བ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དེ་
‘རིང་ངས་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་འབྱུར་རོ། །འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཉམ་ཆུང་བ་ཁོ་བོ་ལྟ་ཅི་སྟོས། ཡང་དག་པར་རྟོགས་
པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་རྟག་འཛིན་ཅན་གྱི་ངོར་སྐྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་ཚུལ་བསྟན། ལྟོང་གསུམ་
འཁོར་ལས་སྐྱུར་པའི་རྒྱལ་པོ་ནམས་ཀྱང་འདི་ལྟར་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པའི་ལམ་དུ་མ་སོང་བ་མེད། མའི་

བདག་པོ་ལྷ་བཟང་ཁང་དེ་ཡང་རྒྱལ་མིང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་ཚུགས་པའི་བདག་ཉིད་མངའ་འབངས་
ས་བྱེ་བ་སྟེད་ཀྱིས་འདུད་བཞིན་པའི་དགེ་མཚན་མཐའ་དག་པོར་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་མའི་གཟིགས་མོར་……
……གཤེགས།

གཞན་ཡང་།

གང་དུ་གནས་ཀྱང་འཆི་བས་མི་ཚུགས་པའི།   །ས་ཕྱོགས་དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།   །
བར་སྤང་ལ་མེད་རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་ན་མེད། །རི་བོ་ནུམས་ཀྱི་སྤུལ་ནའང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཅིས་གསུངས་པ་ལྟར་
འཆི་བས་མ་བཅོམ་པ་ནི་སྤུ་ཡང་མེད་པས་ཁོ་བོ་གཅིག་ཅིག་མ་ཡིན་ནོ། །ད་ནི་ཆགས་ཤིང་ཞེན་པར་བྱེད་
པའི་གནས་ཀྱང་མེད་དེ། འཁོར་གཡོག་ཏེ་འབྲེལ་ལ་སོགས་སྟེ་རབས་ལྔ་མ་ནས་འགོགས་ཏེ་འོངས་པ་ཡང་
མེད།   …   …   འཇིག་རྟེན་ན་སྟེ་བ་དང་།   སྐ་བ་དང་།

ན་འཆིའི་སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ཟད་མི་ཤེས་པར་
བསྐྱར་བ་ནི་ཡུལ་སྟངས་ནས་བྱུང་བ་མེད་བཞིན་དུ་བྱུང་བར་འཇིན་པའི་སྒོ་མ་རུང་བ་འདིས་ནོངས་པར་……
‘མཆིས་པས།

སྤང་མིང་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱན་ཐ་སྟད་ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་ངོར་སྤང་བ་ཙམ་ལས་དོན་དམ་པར་
རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་རྒྱལ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ངེས་ཤེས་དྲག་པོ་ནི་བསྟེན།   … … ”
(P.307)

ཅིས་པའོ།   །
འདིར་ཚུམ་པ་པོས་འཁོར་བ་སྤྱག་བསྐྱལ་དང་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་བ་སོགས་
དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་ཡོད་དོ།   །

གསུམ་པ།   སྐྱེ་ཅུལ་གྱི་བྱུང་འབྱས།

《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་》 ནི་ནང་དོན་ཕུན་སུམ་ཚུགས་པར་མ་ཟད།   སྐྱེ་ཅུལ་གྱི་བྱུང་འབྱས་
ཀྱང་མངོན་པར་མཐོ་བ་ཞིག་རེད།

- 1.ཚུམ་པ་པོས་པོ་ལྷ་བའི་མི་ཆེ་གང་བོའི་བྱས་རྗེས་བརྗོད་པ་བརྒྱད་ནས།

གཞོན་དུས་སུ་སྒོ་རིག་

གྲུང་ཁིང་སྒོ་བ་གཉེར་ལ་སྒོ་བ།

དར་མའི་དུས་སུ་ཞི་དག་གཉེས་འཛུམས་དང་གཡུལ་ལ་མཁས་པ།

གས་

པའི་དུས་སུ་ཐབས་རྒྱས་ལ་མཁས་ཤིང་སྒོ་གྲོས་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་དཔལ་པོའི་མི་སྣའི་སྣང་བརྟན་

ཞིག་བཟོ་སྐྱོན་བྱས་ཡོད་དོ།

རྟོགས་བརྙེན་དུ་ཕོ་ལྷ་བ་ནི་སྐྱེས་མ་ཐག་ནས་གཞན་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་

བྱིས་ཡོད་དེ།

དཔེར་ན།

“

...

...

བལྟམས་མ་ཐག་ནས་དཔལ་ཁིང་བརྟུལ་ཕོད་པའི་དྲན་པ་བརྟེན་པ།

གཞན་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་པའི་མདངས་རྒྱས་པ། འཛིགས་པ་མེད་པའི་བརྟུལ་ཁྱགས་བརྟན་པ།……”

ཞེས་དང་། བྱིས་པ་གཞན་དང་ཆེད་མོ་བྱེད་པའི་དུས་སུ་ “... .. བྱིས་པ་གཞན་ལས་བརྟུལ་ཁྱགས་

ཆེ་བ། སྒྲ་མཁས་པ། དག་ཤུལ་ཆེ་བ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་……” ཞེས་དང་། སྒོ་བ་གཉེར་བྱེད་དུས་“ཤེས་རབ་

ཆེ་བ། གསལ་བ། ལག་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྩལ་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་བསྐྱག་པར་བྱ་བའི་གནས་

ནམས་ཀྱང་སྒྲ་དག་ཅིང་གསལ་བ། མ་སྒོས་པ། ལྷན་ལྷན་མེད་པ། དབྱངས་སྟན་པའི་སྒོ་ནས་བདེ་སྒྲག་

ཏུ་བསྐྱགས། རི་མོར་འབྲི་བའང་དལ་བ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པ་ཆེད་འཛོའི་ཞར་བྱུང་ཙམ་དུ་སྒྱུར་

ཁིང་ལེགས་པར་བྱིས་ཏེ་མཆེད་སྒྲ་ནམས་ལས་ཁྱད་པར་གྱིས་འཕགས་པར་བྱས་ནས་ཀྱང་ཆེད་འཛོལ་

འཇུག་པར་བྱེད་དོ། |... ..” ཞེས་སོགས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་བརྙེན་ཡོད་དོ། |

དར་མའི་དུས་སུ་ཕོ་ལྷ་བ་ནི་ཞི་བ་དང་དག་པོའི་ལས་ཐབས་ཀྱན་ལ་ལུལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཞིག་སྟེ་

| ལྷ་བཟང་ཏན་གྱི་མདུན་དུ་བྱུང་ཡིག་གི་ལས་མཛད་དུས།

འབྲི་སྒྲོག་ཅིས་གསུམ་ལ་མཁས་པར་མ་ཟད།

རྟོ་རྒྱལ་མདའ་འཕེན་སོགས་ལའང་མི་གཞན་ལས་ཆེས་ཆེར་མཁས་པས། ཁོང་ཉིད་ལ་འགྲན་ཐུབ་པ་

ནི་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་བརྙེན་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་དཔེར་ན་རྟོགས་བརྙེན་དུ།

“སྐབས་དེར་གཞོན་ནུ་དམ་པས་མེས་ཀྱི་གནམ་རྩ་སྤྲ་བ་གཞན་གྱིས་འགྲུགས་པར་དཀའ་བ་ལག་ཏུ་

‘བཟུང་ནས་ན་བའི་བར་དུ་བཀང་སྟེ་ཉག་ཕན་གྱི་མདེུ་སྟག་པའི་དབྱིབས་ཅན་དང་ལྷན་པ་གནད་དུ་……
‘‘བསྐྱུན་ནས་འཕངས་པས་གཞན་དུ་མི་ཆོར་བར་རེས་འགའ་ནི་འབེན་གྱི་ཕྱི་མཐའ་ཟླ་བ་ལྟ་བུ་ལ་འཕྲོག་
རེས་འགའ་ནི་དབྱས་གྱི་ལྷུང་ལ་དམར་པོ་ལྟ་བུ་ལ་འཕྲོག་པར་རྒྱང་རིང་དུ་འཐོར་བར་བྱས་པས། དེ་དག་
འགྲན་ཟླ་མ་ལུས་ནས་ཁྱུ་པ་ཅམ་དུ་གྱུར་དོ། །’’ (P.195)

ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

སོ་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ལྟར་ཞི་དྲག་གཉིས་ཀར་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིར། ལྟ་བུ་བཟང་ཉན་གྱིས་མཐོང་……
ཆེན་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཅེ་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་དུ་མངགས། རྟོགས་བརྗོད་འདིར་ད་དུང་སོ་ལྟ་བུ་ནི་དྲག་
ཐབས་ལ་མཁས་ཤིང་བརྟུལ་པོ་དེ་ཆེ་བའི་དཔའ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་ཡང་སྟོགས་དུ་མ་ནས་བརྗོད་ཡོད།

བགྲས་པའི་དུས་ཀྱི་སོ་ལྟ་བུ་ནི་སློ་གྲོས་ཆེས་ཆེར་ཡངས་པ། ཟླ་དོར་གྱི་གནས་ལ་ལྟག་དུ་……
མཁས་པ། རྒྱ་ཅུལ་དང་དྲག་ཐབས་ལ་འགྲན་ཟླ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས།

ང་ལུ་མ་སྐྱར་གསུམ་ཆར་བཅད་ དེ་བོད་རྫོངས་བདེ་ལ་བཀོད།

རྗེས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ལྷགས་གཉིས་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་ཆོ་ཡང་། སྤྱི་

ཆོགས་བདེ་ལ་བཀོད་ཅིང་རིག་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་གོང་དུ་སྤེལ། ལྟག་པར་བྱི་ནང་མཐུན་སྤེལ་གྱི་……
སྟོགས་ལ་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག

རྩོམ་པ་པོས་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག་པའི་དཔའ་པོའི་མི་སྤེམ་སྤང་
བརྟན་ཞིག་གསོན་ཉམས་ལྷན་པའི་སློ་ནས་སྟོག་པ་པོ་ཀུན་གྱི་འདྲན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་དུ་མངོན་པར་བསྐྱུ་
ན་ཡོད་དོ། །

རྩོམ་པ་པོ་དང་སོ་ལྟ་བུ་བའི་བར་དུ་ཉེ་འབྲེལ་ཡོད་པར་མ་ཟད།
ཆོས་སྟོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའང་ཡོད། དེའི་ཁར་སོ་ལྟ་བུས་རྩོམ་པ་པོ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱེད་སྤྱོད་བས།
རྩོམ་པ་པོས་རྟོགས་བརྗོད་འདི་རྩོམ་……
སྐབས་དྲིན་གཞོ་བའི་སྟོང་བཅངས་ཡོད་པས་སྟོགས་མང་པོ་ནས་བསྐྱེད་བརྗོད་ཀྱི་མེ་རྟོག་གཏོར་

“ ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཟස་བབ་ནས་བཟུས་ན་ཕོ་ལྷ་བའི་རང་བཞིན་ངོ་མ་མ་ཡིས་བར་བརྗོད་ཡོད་པས།
ལྷ་རྒྱས་དང་རྒྱ་རྩལ་གྱི་བདེན་པ་མཚོན་བྱས་ཡོད་དོ།   །

2. 《མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་》 གྱེ་ནང་དུ་ཕོ་སྟོ་པའི་མི་ཆོ་རྟེལ་བོའི་བྱས་རྗེས་བརྗོད་སྐབས། ཁོང་གི་ཕ་མེས་ཀྱི་ཕ་རྒྱས་དབང་སྟོབ་གཉེར་བྱས་པའི་བརྒྱད་རིམ། རྒྱུ་མ་སྦངས་པའི་གནས་ཚུལ། གྲགས་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱས་ཚུལ། སྐྱེ་དྲག་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་འདྲ། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཡུལ་སྟོན་དང་དད་མོས། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག།

མི་འགས་པན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱི་དོན་མང་པོ་ཞིག་གྲང་བརྒྱུ་ཡོད་པས།
བརྒྱུད་བྱ་ལྟ་བུར་མང་སྟོག་འཛིང་དང་ཏ་ཅང་སྐྱེ་བ་ཞིག་མེད། ཡིན་ནའང་།

རྒྱལ་པ་པོས་གོ་རིམ་གསལ་ཞིང་མགོ་རྩ་ཚང་བའི་སྤང་གཞིའི་སྤྲོད་བཅོང་བྱ་ལ་གཙོ་པལ་ཕྱེ་སྤྲེལ་བ་
 དགོས་སར་ཞིབ་འབྲི་དང་རགས་དགོས་སར་རགས་འབྲི་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་ཕོ་སྟ་བ་དང་འབྲེལ་བ་
 དམ་པའི་སྒྲོར་དང་། སྒོས་སྤྱ་ཕོ་སྟ་བའི་མདུན་ལམ་ལ་འབྲེལ་བ་ཟབ་པའི་སྒྲོར་ནི་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད་
 དེ། དཔེར་ན། གོང་དུ་སྤྲོས་པའི་དོན་རྒྱུན་ཆེན་པོ་གཉིས་ནི་ཞིབ་ཏུ་བྲིས་ཡོད་པ་སྟ་བུའོ། ཕོ་སྟ་བ་
 དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་མེན་པའི་སྒྲོར་ནི་བྱ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་རགས་འབྲི་བྱས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།
 སྟ་བཟང་ཉན་གྲིས་ལྷེ་ཤིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་བཀོངས་པའི་དོན་རྒྱུན་ནི་རགས་འབྲི་བྱས་ཡོད་པ་སྟ་
 བ་

བྱའོ། །པོ་ལྷ་བ་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པའི་དོན་རྒྱུ་ལ་ཡང་གཙོ་པལ་སྤེལ་ས་གནད་ས་འབྱུང་
 ཏུ་བཏོད་ཡོད། གཞན་པོ་ལྷ་བའི་དཔའ་མཛངས་བརྒྱལ་མོད་དང་འཇིགས་པ་མེད་པའི་རང་གཤིས་
 མཚོན་སྟབས་པ་དག་ནི་དོན་རྒྱུ་ཚུང་ཏུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། རྟོགས་
 བརྗོད་དུ།

“ ...

ཡུལ་གཙམ་པའི་སྤྱི་མི་བོའི་བརྒྱལ་ལམ་བཟོད་པའི་ཉིན་གཅིག་གཞོན་ནུ་དམ་པའི་བཞོན་པའི་

ལྷག་སྒྲལ་(གྱུ)སྒྲ་གྲ་དང་འདྲ་བ་དེ་བོར་རོ། །དེའི་ཆེ་ཞབས་འབྲིང་པ་དག་གིས་གཞོན་ནུ་དམ་པ་དེ་

ཅམ་དུ་ང་རྒྱལ་ཆེ་ཞིང་གཏུམ་པ། གྲིམས་པ། དགྲེལ་ཆེ་བ་ཡིན་ན་དེ་རིང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལག་མཚན་ཀྱང་
བོར་བ་ལ་གཟིགས་ཤིག་ཅེས་སྒྲིབ་པ་ན། དེའི་ཆོག་རྩལ་མོ་ཆོར་མ་དང་མཚུངས་པ་བཟོད་དཀའ་བར་གྱུར་
ནས། དེ་མ་ཐག་སྟན་ལས་ལངས་ནས་རང་ཉིད་གཅིག་པོ་རྟ་ལ་བཅེབས་ནས་བཤུལ་ལམ་རིང་བའི་བར་དུ་
འཇིགས་པ་དང་བག་ཚ་བ་མེད་པར་ཚྲོག་ཀྱང་ལྷག་ནི་མ་རྟེན། ཁྱོས་འབྱུགས་སྟོང་མ་དགའ་ནས་སྤར་ཚྲོག་
ཏུ་མ་འདོད་པ་ན།

ཞབས་འབྲིང་བྱང་ཕྱི་བཞིན་དུ་འོངས་ནས་སྤར་འདོད་བར་གསོལ་བས་མི་དགའ་བཞིན་
དུ་ཚྲོག་པས་སྟོང་སྟོབས་དང་བཙོན་འགྲུས་ལ་འགྲན་ཆུ་མེད་པ་ཞིག་འོང་བར་རྟོགས།” (P.100)

ཞེས་པོ་ལྷ་བས་ཐངས་ཤིག་ལྷག་བོར་བ་བཅའ་བའི་བྱང་རིམ་དེ་ཞིབ་ཏུ་བཙོད་ཡོད་དོ། །

3.བྱང་རིམ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་བརྒྱུད་བསྐྱུམ་དང་དམ་སྟོད་རན་པ། ཚུམ་པ་བོས་ཆ་ཆ་འུར་འུར་གྱི་
འཐབ་འཛིང་གི་ཁོར་ཡུག་དང་ཁྱོད་ཤིང་གསོན་གྱི་སྲིད་དབང་འཕྲོག་རེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འཕྱོར་འ
བྲི་བྱས་པ་དང་མཉམ་དུ་སྟོ་ཤུག་གི་འདུ་འབྲལ་དང་། གྲོགས་པོའི་མཇལ་འཕྲད།
པོ་མའི་འདུ་འཛུལ་མས། ཆང་འཐུང་སྦྱིད་རོལ།
མཚོད་འབྲལ་བསྟེན་བཀྱར་སོགས་ཀྱི་བྱང་རིམ་ཡང་བྲིས་ཡོད་ཕྱིར། སྟོག་པ་
པོའི་སེམས་ཀྱི་མཚོ་མོ་ལ་ཡིད་འབྱུར་གྱི་ཅ་ཆ་བས་སྤྲོ་ཆོགས་དྲག་ཏུ་འཕྱར་བར་བྱེད་དོ། །དཔེར་ན་པོ་
ལྷ་བ་གཞོན་དུས་ཀྱི་དགའ་གྲོགས་མ་དང་ཁ་གྲུས་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར་བྲིས་ཡོད་དེ།

“... ..དེའི་ཆོག་ཞོན་ལུ་དམ་པ་དང་ཆུང་ཏུ་ནས་མཇུང་ཉེ་ཞིང་དུས་དང་དུས་སུ་བཟའ་བཏུང་
གི་སྟེས་དང་། རེག་བྱའི་མཚོད་སྟེན་གྱིས་མཚོད་པར་བྱེད་པ་མོ། གཞོན་ལུ་མ་ཆོ་རིང་བྱ་བྲིད་ཅེས་བྱ་བ།
མཛེས་པ། ལྷ་ན་ལྷག་པ། སྟོན་གྱི་ཆུ་བ་ཉ་གང་བ་འདྲ་བ། སྟེག་ཅིང་ལྷེས་ལ་སྟེད་སྐབས་ཕྱ་བ། ལྷག་མ་
གསར་དུ་འབྱུངས་པ་འདྲ་བ་ཞིག་མཆིས་པ་དེས་ཇི་ཅམ་ན་གཞོན་ལུ་དམ་པ་ཡུལ་གཞོན་དུ་གཤེགས་པར་
རིག་ནས། སྟོང་མི་དགའ་ཞིང་ཤུགས་རིང་ནར་ཞེས་བྱུངས་ནས། འགྲམ་པ་ལག་པ་ལ་གཏད་དེ་འདམ་བུ་

གདུང་བ་བསྐྱེད་པའི་དུས་ཀྱི་ཆ། |
 ཁྱེད་སྐྱེད་ན་ན་ཇི་ཉམས་བྱ། |
 དཔྱིད་ཀྱི་དུས་སྟོན་བཟང་པོ་ལ། |
 མོར་འཛིན་བྱ་མ་ནེའུ་གསེང་རྒྱས། |
 ཉིན་བྱེད་བསྐྱེད་པ་རིང་པོའི་དུས། |
 ཁྱེད་གསུང་དཔྱེད་ན་ན་ཇི་ཉམས་བྱ། |
 འབྲས་ལྗན་སྟོན་ཀྱི་དུས་བབས་ཆོ། |
 མོ་ཕྱགས་རྒྱུང་ནི་བསེལ་བྱར་ལྡང་། |
 སྟོན་པའི་འདབ་མ་སྐྱུང་བའི་དུས། |
 ཁྱེད་ཕྱགས་དཔྱེད་ན་ན་ཇི་ཉམས་བྱ། |
 དབྱར་ཀྱི་དཔལ་མོས་བསྐྱེད་པ་ཡི། |
 མེ་དྲོག་ཁ་དྲོག་མཚར་པོ་ཅན། |
 མགོ་སྟོག་ལྗེས་པ་མཐོང་བའི་ཆོ། |
 ཁྱེད་ཞལ་དཔྱེད་ན་ན་ཇི་ཉམས་བྱ། |
 ... ..
 རབ་ཡངས་རྒྱ་གཉེར་ཡོངས་བཏང་ནས། |
 རྩ་ཇ་ཉི་མ་གང་དུ་གཤེགས། |
 སྐྱེད་སྐྱེག་ཕྱོགས་ང་འདྲིར་བོར་ནས། |
 ལྷ་སྐས་དམ་པ་གང་དུ་གཤེགས། |” (P.127)

ཞེས་བཀོད་ཡོད་དོ། |

གོང་གི་སྟན་པ་ལ་འདྲིའི་ནང་དུ་མངོན་སུམ་དང་གསོན་ཉམས་ལྗན་པའི་དཔེ་རྒྱན་དང་.....

གཟུགས་རྒྱ་སྐྱུ་བཞོལ་ཅིང་དུས་བཞིའི་ཁྱད་ཆོས་ལ་སྦྱར་ཏེ་གྲེས་བཤམ་གྱི་གདུང་བ་མངོན་པར་...
མཚན་ཡོད་པས། གྲོག་པ་པོའི་སེམས་ལ་བཅས་མིན་མཛེས་སྤྲུག་གི་ཆར་བ་ཞིག་སྦྱིན་པར་བྱེད་ནུས་
ས། |

བཅེ་དུངས་མཚན་པའི་སྒྲན་ངག་འདི་ལྟ་བུ་ཁྱོད་ཤིང་གསོན་གྱི་འཐབ་འཛིང་གི་རྣམ་པའི་...

འཕྱར་འབྲི་དང་སྤྲུགས་མར་བྱས་པས་གྲོག་པ་པོར་སྒྲ་མང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཛེས་སྤྲུག་ཅིག་ཀྱང་སྦྱིན་...
པར་བྱེད་དོ། |

4. རྟོགས་བརྗོད་འདི་ནི་ཕུལ་བྱུང་གི་རྒྱ་སྐྱུ་སྐྱུ་ཚོགས་རྒྱ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་གོ་སྤྲོ་ཞིང་...
...སྒྲན་འཛེབས་ལྡན་པའི་ཆོག་སྦྱར་ལས་གྲུབ་པའི་བཅད་སྤྲུག་སྤེལ་མའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་རེད།
དེ་ཡང་ རྟོགས་བཅད་ཀྱིས་བཅེ་དུངས་མཚན་པ་དང་། བཟུགས་པ་བརྗོད་པ། དྲིས་ལན་འདེབས་པ།
དཔྱད་ བ་བརྗོད་པ། གསོལ་འདེབས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་རུས་པ་ཐོན་ཡོད་པར་མ་ཟད།
འབྲི་བརྗོད་བྱེད་ལུལ་ གྱི་བྱ་བ་ལ་སྦྱི་སྤྲོམ་བྱེད་པའི་རུས་པ་ཡང་ཐོན་ཡོད་དོ། |

རྟོགས་བརྗོད་འདིར་གོང་དུ་སྤྲས་པ་བཞིན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཡོན་ཏན་མང་པོ་ཞིག་ལྡན་...
...ཡང་། སྦྱོན་གྱི་ཆ་ཡང་སྤྲ་མོ་རེ་ཡོད་པར་སེམས་ཏེ། དཔེར་ན། རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་མགོར་འཛིག་རྟེན་
ཆགས་ཚུལ་བྲིས་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྟོགས་བརྗོད་འདིའི་བརྗོད་བྱ་དང་ཁ་ཆས་ཆར་བཤམ་འདུག རྟོགས་
བརྗོད་དུ་མི་གསོད་ཐབས་དང་ཕོ་མོའི་དགའ་མགུ་སྐྱུ་སྐྱུ་ཐལ་ཆེ་བར་བྲིས་ཡོད་པ་ནི་རང་བྱུང་རིང་
ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་སྦྱང་ཡོད་ལ། སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་བར་བར་དུ་
བསེས་ནས་དྲིལ་བསྐྱུགས་བྱས་ཡོད་པ་དེ་བྱུང་རིམ་ལྔ་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་གོགས་སུ་གྱུར་ཡོད་སྟེ།

དོན་ཚན་གཉིས་པ། 《རྟོ་རིང་བཞི་ཏའི་རྣམ་ཐར་》

དང་པོ། རྟོ་རིང་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུས།

《དོ་རིང་པ་རྩེ་ཏའི་རྣམ་ཐར》ཀྱི་མིང་ཆ་ཚང་ལ་《དགའ་བཞི་པའི་མི་རབས་ཀྱི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་
ཟོལ་མེད་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ》ཞེས་བྲ། དེ་ཡང་རྩོམ་པ་པོ་དོ་རིང་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་རང་
གི་པ་གྲང་པ་རྩེ་ཏ་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་གཙོ་བོར་བྲིས་པའི་རང་རྣམ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིར
ཁྱེད་ཀྱི་བྱང་བ་རྩེ་ཏའི་རྣམས་ཀྱིས་བཅུ་མས་ཆོས་འདི་ལ་《དོ་རིང་པ་རྩེ་ཏའི་རྣམ་ཐར》ཞེས་བེད། དོ་རིང་
ཞེས་པ་ནི་ཁོང་གི་བྲིས་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷ་སའི་ཕྱོད་ཤག་གི་མིང་དང་། དགའ་བཞི་པ་ཞེས་པ་ནི་གཙང་ཁུལ་
དུ་ཡོད་པའི་ཁོང་ཆང་གི་གཞིས་ཀའི་མིང་ངོ་། །དེ་བས། ཁོང་གི་བྲིས་རྒྱུད་ལ་དགའ་བཞི་པའི་བྲིས་
རྒྱུད་ཅེས་བེད།

ཁོང་གི་མཚན་དངོས་ལ་བསོད་ནམས་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་དོ་རྩེ (1760- ?) ཟེད།
ཁོང་ནི་བཀའ་སློན་ཁང་ཆེན་པའི་ཡང་ཆ་རེད། ཁང་ཆེན་པ་གོངས་རྩེས། ཁང་ཆེན་པའི་ཆ་བོ་རྣམ་
རྒྱལ་ཆོ་བརྟན་དང་མགོན་པོ་དངོས་གྲུབ་རབ་བརྟན་སྐུ་མཆེད་གཉིས་ལྷ་གཞུག་དུ་བཀའ་སློན་ལ་བསྐོ
་བཞག་མཛད། མགོན་པོ་དངོས་གྲུབ་རབ་བརྟན་ (1721-1792) ལ་གྲང་པ་རྩེ་ཏ་ཞེས་ཆོ་བརྗོད་
ཀྱི་མིང་ཐོགས། ལོ་ངོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ལ་བཀའ་སློན་གྱི་བྱག་ལས་གནང་། ཁོང་གིས་གཞུང་གི་ལས་ཀ་
དགོངས་ཞུ་བྱས་ཏེ་ངལ་གསོ་བྱས་རྩེས། ཁོང་གི་སྤྱི་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་བཀའ་སློན་གྱི་
ལས་ཁུར་རྒྱུད་འཛིན་བྱས། བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གོ་ས་ནས་པབ་རྩེས། སྤྱི་ལྷུར་མེད་བསོད་
ནམས་དཔལ་འབྱོར་བཀའ་སློན་དུ་བསྐོས། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དུས་མགོ་ནས་བརྒྱ་དགུ་པའི་
དུས་མགོའི་བར་གྱི་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་དུས་ཡུན་དུ་ཁོང་ཆང་གི་མི་རབས་བཞི་བཀའ་སློན་ལ་བསྐྱེད་་་
་་

པར་མ་བཤད།

བཀའ་སློན་པོ་ལྷ་བ་དང་བཀའ་སློན་མདོ་མཁར་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་བྲིས་དང་
ཡང་གཉེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད (གྲང་པ་རྩེ་ཏའི་རྒྱུ་མ་ནི་པོ་ལྷ་བའི་བྱ་མོ་ཡིན། བཟུན་འཛིན་དཔལ་
འབྱོར་གྱི་མ་ནི་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི་བྱ་མོ་ཡིན)

བས།

ཁོང་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་་་

རྒྱུ་ཆོ་བའི་སྐུ་དྲག་གི་གྲས་རེད།

གཞུང་ལས་ལ་གོམས་འདྲིས་ཡོང་བྱེད་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་སྤྱི་ལོ་1779ལ་ནས་.....
 ་བཟུང་བཀའ་ཤག་གི་ལས་ཀར་ལྟ་སྦྱོང་བྱས། སྤྱི་ལོ་1781ལ་བཀའ་ཤག་གི་བྱང་ཡིག་ཏུ་བསྐོས། སྤྱི་
 ལོ་1783ལ་ཡབ་ཀྱི་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་གནས་རྒྱུད་འཛིན་བྱས། སྤྱི་ལོ་1788ལ་བཀའ་སློན་གཙོ་བོར་
 ཟུར། ལོ་དེའི་ཟླ6པར་གོར་ཤས་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་ནས་གཉའ་ནང་དང་སྦྱིད་རྫོང་སོགས་.....
 མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་བཅན་བཟུང་བྱས་པས། མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ཚོད་སྡེང་བྱུང་། གོང་མ་ཆན་
 ལུང་གིས་ནང་སློན་སྤྱ་ཀྱང་ས་མཚམས་དོན་གཙོད་ལ་མངགས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་སི་ཁོན་གྱི་དམག་.....
 དཔོན་ཆེན་མོ་ཨོ་ཉེ་སོགས་དམག་མི་སྤྱུ་སྦྱོང་ལྟག་ཀྱང་བོད་ལ་མངགས། རང་སློན་སྤྱ་ཀྱང་གིས་.....
 མཚོན་ཅེ་དག་བོར་མ་གཏད་པར་ཞི་མཐུན་ཆིངས་འགྲིག་ཡོང་རེ་བྱས་པས། གོར་ཤས་ལྷ་དམར་སྤྱི་
 སྤོང་བཅུ་པ་མི་པམ་ཆོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོར་ངན་འབྲེལ་གྱིས་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྟེ།
 བོད་ཕྱོགས་ནས་ལོ་གསུམ་གྱི་ནང་གོར་ཤ་ལ་རྫོང་སློ་བསྐྱུ་རིན་ལོ་རེར་རྒྱ་དུལ་རྩོ་ཆད་300སྟོང་རྒྱ་
 ..
 བྱས།

སྤྱི་ལོ་1791ལ་གོར་ཤས་ཡང་བསྐྱར་བོད་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་ཤིང་གཡོ་སྐྱུ་ལ་བཏེན་ནས་.....
 བཀའ་སློན་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་དང་གཡུ་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་སོགས་འཛིན་བཟུང་བྱས།
 གོར་དཔུང་གཞིས་ཅེར་དཔུང་འཇུག་གིས་བཀྲ་ཤིས་སྐྱུན་པོའི་གསེར་དུལ་གོས་དར་དང་།
 སྐྱ་གསུང་

ཐུགས་ཏེན་རྣམས་བཞིག་བཅོམ་འཕྲོག་གསུམ་གྱིས་བཅན་འཇུག་གྱི་ངན་སྦྱོད་ཆེས་ཆེར་སྒྲེལ། སྤྱི་ལོ་
 1792ལོའི་ཟླ6པར་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་དམག་དཔོན་ཆེན་མོ་སྤུ་ཁང་ཨན་རྒྱ་བོད་སོག་གསུམ་གྱི་
 ་དམག་དཔོན་མི་ཁྲི་ལྷག་དང་བཅས་བོད་ལ་མངགས་ཏེ་གོར་དཔུང་གི་གཙོ་བོ་བཅག་པ་དང་མཐའ་
 ་མཚམས་རྫོང་ཁག་ནས་མཐའ་སྟོད་བྱས། གོར་ཤའི་རྒྱལ་པོས་མགོ་བཏགས་ཏེ་བལ་ཡུལ་དུ་བཅོན་.....
 འཇུག་བྱས་པའི་བཀའ་སློན་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་སོགས་བྱེད་སློག་ཅིས་འབུལ་བྱས་པར་མ་ཟད
 །རང་སློག་རང་གཙོད་བྱས་པའི་ལྷ་དམར་པའི་སྐྱ་གཏུང་དང་ཁོང་གི་ཉེ་དུ་རྣམས་ཀྱང་བོད་ལ་སྤྱད།
 སྤྱི་ལོ་1792ལོའི་ཟླ9པར་རྩོ་རིང་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་དང་གཡུ་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་གཉིས་

‘པེ་ཅིན་ལ་བཀུག་ཏུ་འདྲི་རྟོག་བྱས་ཤིང་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་གནས་ལས་པལ། ཟ࿳་ལ1793ལོའི་ཟ࿳8པར་
བོད་དུ་ལོག་ཅིང་། དེ་ནས་ཁོང་སློབ་དེ་བཀ་ཡངས་ཀྱིས་རང་བྱིས་དུ་བཞུགས། ཟ࿳་ལ1795ལོར་སྤར་
ཡང་སྤེད་དོན་དང་འཇིག་རྟེན་བྱ་བར་ཐེ་གཏོགས་ཀྱིས་ཞོལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་འགན་བཞེས། ཟ࿳་
ལ1798ལོར་གཞུང་ལས་དགོངས་བྱ་བྱས་ཤིང་། ཆོ་མཚུག་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱལ་བར་བྱས། ཟ࿳་
ལ1805ལོར་ཁོང་ལ་རིམ་པ་བཞི་པའི་རྟོག་གནས་གནང་བ་དང་སྟན་ཅིག་ཁོང་གི་བྱ་ཆེ་བ་མི་འགྲུར་
བསོད་ནམས་དཔལ་འབྱོར་བཀའ་སློན་དུ་བསྐོས།

བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་དགུང་ལོ་ཕྲ་དུས་ནས་བཟུང་སེར་བྱས་དགེ་བཤེས་སྤྱི་རི་དང་
ཤོགས་མེད། སྤེན་གྲོལ་སྤིང་གི་སྤྱོད་མཆོས་རྒྱུད་པ་སོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་དུ་བཞེན་ཏེ
《སྟན་

ངག་མེ་ལོང》དང་སྐར་ཅིས་སོགས་རིག་པའི་གནས་ལྡན་ལ་སྦྱངས་ཤིང་། སོག་པོ་དང་། རྒྱ་གར། བལ་བོ།
ཙམ་རབ་སོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡང་སྦྱངས་སྦྱང་། སོག་སྐད་ལ་ཐོགས་པ་མེད། གཞན་རྒྱ་ཡུལ་དུ་དར་ཆེ་བའི
“ཡན་ཆེང”

སོགས་རོལ་ཆའི་གཏོང་ལུགས་སློབ་སྦྱོང་གནང་ཏེ་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཉན་པར་སྤྱོད་ཀྱི་
བའི་སྤྱོད་སྟན་དང་། འཕྲིན་སྤིང་།

“ཡན་ཆེང” སོགས་མཉམ་གཏོང་བྱེད་སྒོལ་གྱི་ལག་བྲིད་ཀྱང་ཐོག་མ་
ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་ལགས་སོ། ཚུམ་རིག་འབྲི་ཚུམ་གྱི་ཐད་ནས་ཁོང་སྟན་ངག་ཚུམ་པ་ལ་ཏ་ཅང་
མཁས།

མི་ཆོ་གང་བོར་སྟན་ངག་བརྒྱ་ཅུ་ཉེ་བ་བཙམས་ཡོད་པ་དེ་དག་བཙམས་ན་ཤོ་ལོ་ཀ1600ལྷག་ ཡོད།
ཟ࿳་ལ1793ལོའི་ལོ་སར་གྱི་སྐབས་སུ་པེ་ཅིན་དུ་བྱིས་པའི་《བདེ་ལུག་རོ་སྟོམས་ཀྱི་མགུར་དབྱངས་》
ཞེས་པའི་སྟན་ཚུམ་དེ་དགའ་ལྡན་བྱིན་ཆགས་སྤིང་གི་སྤྱོད་མཆོན་པོ་ཇ་སག་སྟོང་འཁོར་རྟོ་ཐོག་ཕྱི་
ས་རྒྱ་དང་། མཁྱེད་དང་། སོག་པོ་བཅས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་བསྐྱར། ཁོང་གི་སྟན་ཚུམ་ལ་བཞུས་ན་ཁོང་གི་དུས་
སྐབས་མི་འདྲ་བའི་སེམས་ཁམས་ཤེས་ལུས་ཏེ། དཔེར་ན།

གཞན་ལ་མངོན་ཤེས་ཤོད་པའི་སྒྲ་ཆེན་རང་མིན་ཏེ། |
 རང་གི་བདེ་སྤྱད་ཤེས་པའི་སྒྲ་རྒྱུད་ཞིག་ལགས་སོ། |
 དཀོར་གྱི་བྱ་ལོན་ཕྱི་མ་འཇལ་དགོས་ནི་མི་འདུག། |
 སྒྲ་བདེ་གུ་ཡངས་གནས་བཟང་བསྐྱར་བ་ལ་ཆས་འགྲོ། |
 གཞན་དབང་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་རེའི་དཔོན་ཆེན་རང་མིན་ཏེ། |
 རང་དབང་གང་འདུས་སྔོན་པའི་དཔོན་རྒྱུད་ཞིག་ལགས་སོ། |
 དག་འདུལ་གཉེན་སྦྱོར་མ་ཐུབ་སྤྱད་བཟུལ་ནི་མི་འདུག། |
 འདོད་རྒྱུད་ཆོག་ཤེས་རང་བྱིས་པ་ཡུལ་ལ་ཆས་འགྲོ། |

ཞེས་པའི་སྟན་ཚུལ་འདི་ལས་ཁོང་གི་གཞུང་ལས་དགོངས་ཁུ་བྱས་རྗེས་ཀྱི་ཆོ་མཚུག་གི་སེམས་ཁམས་
 ཤེས་ནུས་སོ། |

ཁོང་ལ་བརྩམས་ཆོས་གཞན་པའང་འགའ་རེ་ཞིག་མཆིས་ཏེ།   སྤྱི་ལོ་1776ལ་རྟེ་ཁོང་ཉིད་.....
 དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཐོག་སྤོ་བོ་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི་སྦྱང་རིང་《གཞོན་ལུ་སྒྲ་
 མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་》ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་《རྒྱལ་བྱ་གཤམ་པའི་ལུ་བྱུང་གྱི་བསྟན་བཅོས་》ཞེས་པ་བརྩམས།
 སྤྱི་ལོ་1779ལ་《གེ་སར་གྱི་སྦྱང་དཔེ་འབྱུང་པས་མཛད་པ་ཉོར་པར་འདུལ་》ལགས་འབྲུབ་བྱུང་།
 སྤྱི་

ལོ་1785ལ་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྤྱལ་མ་དང་དུ་སྦྲངས་ཏེ།

《སྟན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་པར་བཤད་པ་སྤེལ་ཞིའི་སྒྲ་འཕར་རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་གཏམ་》
 ཞེས་བྱ་བ་བརྩམས།   སྤྱི་ལོ་1795ལ་ཁོང་གིས་རང་གི་བྱ་ལ་《སྟན་ངག་མེ་ལོང་》འབྲིད་དུས།
 སྟན་ངག་གི་དཔེར་བཅོལ་   《སྒྲ་གསར་ཡིད་དབང་འབྱེད་ཕྱིད་ནམ་དཔྱིད་གསེར་གྱི་ཤིང་རྩ་》
 ཞེས་བྱ་བ་བརྩམས།   འདི་ནི་ཀུན་   གཟིགས་ལྡ་པ་ཆེན་མོའི

《སྟན་འགྲེལ་དབྱངས་ཅན་དགྲེས་པའི་སྤྱད་བྱངས་》ལ་བསྟན་ཅིང་སློ་གསར་
ནམས་ལ་ཁ་གཏད་ནས་《སྟན་ངག་མེ་མོང་》གི་ལེའུ་གསུམ་པོའི་རྒྱ་སྐད་སྐད་གོ་སྤྱོད་པའི་དཔེར་བཞིན་
གཉིས་ལྷན་པའི་འཇགས་པ་ཞིག་གོ། སྤྱི་ལོ་1793ལོར་པེ་ཅན་ནས་ཕྱིར་བོད་ལ་ཡོང་མ་ཐག་ཏུ་ཁོང་གིས་
སྐབས་མགོན་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་རྒྱ་རྒྱ་ལོ་འཆང་ཆེན་པོ་ལ་དྲིན་གཙོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་གོ་སྤྱོད་པའི་འབོལ་ཚྭ་ཞིག་
ཀྱང་བཅུམས་ཡོད། ཁོང་གིས་རང་གི་བྱའི་ལོ་འདུན་ལྟར། བྱ་རབས་ཆ་རྒྱད་དང་ན་གཞོན་ནམས་ལ་
ཁོང་ཆོའི་འཆོ་བའི་བརྒྱད་རིམ་ཁོད་ཀྱི་ཕུལ་བྱང་སྐོལ་རྒྱ་ནམས་རྒྱ་འཛིན་དང་བསྐབ་བྱ་སྤྱད་ལེན་
བྱེད་དུ་འཇུག་ཕྱིར། སྤྱི་ལོ་1801ལོའི་ཡས་མས་ཤིག་ལ་《དོ་རིང་པ་རྩེ་ཏའི་ནམ་ཐར་》བཅུམས་སོ།
གཞན་ཡང་《ཆར་སྤྱོན་མ་བྱའི་སློལ་གར་》དང་《སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལེགས་པར་བཤད་པ་
ཆོག་ཏུ་དོན་བཟང་ལྷུ་ལྷུ་ཡི་ན་རྒྱ་》སྤྲོད་ཡོད།

གཉིས་པ། ནང་དོན་གཙོ་བོ།

1. ནམ་ཐར་འདིའི་ནང་དུ་ཚྭ་པ་པོ་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་སྤྱི་ལོ་1700ལོ་ནས་སྤྱི་
ལོ་1806ལོའི་བར་གྱི་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་གི་དགའ་བཞི་པའི་བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་མི་རབས་ལྔའི་འཆོ་བའི་
བརྒྱད་རིམ་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། བྱང་པ་རྩེ་ཏའི་དང་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་རང་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་བ་.....
དཀྱིལ་སྤོང་དུ་བཞག་སྟེ། དེ་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡིན་པའི་དོན་རྒྱུ་ལྷ་ཆོགས་དང་མི་ལྷ་གཙོ་བོ་
སྤྲོད་ཞིབ་ཏུ་བྲིས་ཡོད། མི་རབས་ལྔའི་ནང་གི་མི་རབས་བཞི་ནི་སྤྱི་ལོ་དབང་བའི་བཀའ་སློན་ཡིན་
པས། ཁོང་ཆོའི་འཆོ་བའི་སྤྱད་སྤྱོད་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱི་ཆོགས་གནས་ཚུལ་
དངོས་དང་དམ་དུ་འབྲེལ་ཡོད། དེ་བས། ནམ་ཐར་འདིས་ཅུང་བདེན་ཤས་ཆེ་བའི་སློ་ནས་དུས་རབས་
བཙོ་བརྒྱད་པའི་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནས་ཚུལ་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད། དཔེར་ན། སྤྱི་ལོ་1720ལོར་
ཁང་ཆེན་པས་བོད་ལྗོངས་ལ་བཙན་འཇུག་བྱེད་པའི་རྩན་གར་པའི་དམག་དཔུང་ལ་འཐབ་ལག་སྤྱད་
ཅིང་གཞེངས་སུ་མཐོ་བའི་བྱས་རྒྱུ་ཞེས་བཞག་པས་བཀའ་སློན་གཙོ་བོར་བཀུར་བའི་ཚུལ་དང་། རྒྱུ་སྤྱོད་
སྤྱད་དབང་འཕྲོག་ཚེད་ཀྱི་འགལ་འདྲའི་ཁོད་དུ། ང་ལུམ་སྤྱོད་གསུམ་བཀོངས་པའི་གནས་ཚུལ་སྤྲོད་
བཞིན་ཡོད་པ་དང་། བྱང་པ་རྩེ་ཏའི་སྤྱོད་གཉིས་ལྷ་རྒྱུ་སྤྱོད་བཀའ་སློན་ལ་བསྟོན་བཞག་མཛད་པའི་

ཚུལ་དང་། ཟ࿳་ལོ་1750ལོའི་ལང་འགྱུར་མེད་ནས་རྒྱལ་གྱི་ངོ་ལོག་ཟེང་འཁྱུག་དང་། དེ་ཉིད་གོང་མ་
ཆན་ལུང་གིས་ཐག་གཅོད་རིམ་ལྗོངས་པ་དང་། ཟ࿳་ལོ་1751ལོར་གུང་པ་རྩི་ཏ་བཀའ་སྒྲོན་གཙུག་པོར་
བཀྱར་བའི་གནས་ཚུལ།

ཟ࿳་ལོ་1788ལོ་ནས་ཟ࿳་ལོ་1792ལོའི་བར་གྱི་གོར་བོད་དམག་འཁྱུག་གི་གོ་རིམ་
ཆ་ཚང་སོགས་བརྗོད་ཡོད་པར་མ་ཟད། གཞན་ད་དུང་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་སྐུ་གསལ་གསུང་པ་དང་།
རྒྱལ་དབང་བརྒྱད་པ་ཁྲིར་ཐེབས་པ་དང་སྐུ་གསལ་གསུང་པ།
པཌ་ཆེན་སྐུ་ཐེང་དུག་པ་དང་བདུན་པའི་གནས་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་འདི་ཅུ་བཀོད་ཡོད་དོ། །

གོར་བོད་དམག་འཁྱུག་ནི་རྩོམ་པ་པོ་བཟུང་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་དངོས་སུ་བརྒྱུད་ཐྱོད་བའི་ལོ་
རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིར།

ཁོང་གིས་ཅུང་ཞིབ་ཚགས་དང་དྲང་བརྗོད་ཀྱི་ལམ་ནས་དོན་རྒྱུན་དེའི་གོ་རིམ་ཆ་ཚང་དང་།
མི་སྣ་སོ་སོའི་ནུས་འགྱུར་དང་གཏམ་སློད་སོགས་བརྗོད་ཡོད། དེའི་ཕྱིར།
བརྒྱུས་ཆོས་འདིས་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་དེ་ལ་རྒྱུས་ལོན་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་གལ་ཆེའི་.....
དབུད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་མཐོ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། རྩོམ་པ་པོས་རྩོམ་རིག་གི་འབྲི་ཐབས་བཀོལ་ཏེ་དངོས་
འབྲེལ་ཡིན་ལ་གསོན་ཉམས་ལུན་པའི་སྒོ་ནས་དོན་རྒྱུན་དེའི་འབྱུང་རྒྱུན་དང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཟ࿳་
ལོ་1788ལོ་དང་ཟ࿳་ལོ་1791ལོ་རྒྱུ། རྩ་བུ་ཐེངས་གཉིས་ལ་སྦྱིད་རྗོངས་དང་གཉའ་ནང་དུ་བཅར་ནས་
གོར་དཔུང་གི་འཕུས་མི་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཚུལ་དང་། གོར་ཁྲིའི་གཡོ་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པས་ལོ་ངོ་གཅིག་
ལ་བཅོན་མ་བྱས་ཚུལ། ཟ࿳་ལོ་1792ལོར་གོར་དཔུང་པམ་རྩིས་ཕྱིར་རང་ཡུལ་དུ་ལོག་ཚུལ་སོགས་.....
འབྱོར་འབྲི་བྱས་ཡོད།

རྩོམ་པ་པོས་ཁོང་ཁྱོད་པོ་དང་བཅས་སྐྱ་མ་ལྷ་དམར་པའི་རྒྱལ་འཛོང་དང་དབྱ་ཕན་གཉེན་
གཞི་དཀྱིལ་བྱ་སྤྱོད་དང་གོར་དཔུང་གི་འཕུས་མིའི་སེམས་གནག་གཡོ་ཁྲམ་བཅས་ལ་ཐེར་འདོན་བྱས་...
ཤིང་།

ཞི་འགྱོད་ཀྱི་སེམས་ཁམས་དང་བཅས་རང་ཉིད་དང་གྲོགས་པོ་ནམས་ལ་ཉམས་སྦྱོང་མེད་ཕྱིར་

གཡོ་ལོག་དུ་ཚུད་པའི་སྒོ་པམ་ཡིད་གདུང་གི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཕྱོགས་བཅོམས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། འབས་
འབྲིང་པ་དག་གི་དགྲ་ལ་འཐབ་པའི་དཔལ་བརྟུལ་དང་རང་སྟོག་སྒོས་གཏོང་གི་སྟེང་སྟོབས་སོགས་ལ
བསྐྱགས་བཅོད་མཛད་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།

“ ...
ངེད་རང་སྒྲེར་གྱི་ཟླ་གས་ཡ་སོར་ཚོ་དབང་དར་རྒྱས་ཟེར་བ་སྒོ་ཤེད་ལུས་སྟོབས་གཉིས་ཀ་ནས་
ཆེ་ངེས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་གཅིག་ཕུའི་ལག་འོག་དུའང་གོར་ཁ་སྐྱམ་ཅུ་སྟོར་སོང་འདུག་སྟབས།
ཁོ་པར་གོར་མི་
ནམས་ཉེ་འགམ་དུ་བཅར་མ་རུས་པའི་མུ་ནས་གཉའ་ནང་འཕེལ་རྒྱས་སྒྲིང་ཕྱོགས་གྱི་ལམ་གཞུང་དུ་སྒྲིད་...
སྐབས་ཟམ་པ་ནམས་བསྐྱར་ཚར་གཤིས་འགོ་མ་ཐུབ་པའི་མུར་གོར་དཔུང་ནམས་ཀྱིས་འགམ་ལ་བཅར་མ་
རུས་ཀྱང་རྒྱང་ནས་མེ་མདས་མེ་རུབ་བརྒྱབ་སྟེ་བསང་འདུག་... ”

(རྩོམ་པ་སྟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱི
《རྩོམ་པ་སྟུན་འཛིན་ལཱ་ཐར་》 ཁོ་སྟུན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་1986ལོར་དཔེ་སྟུན་བྱས་པ། P.766)

ཅས་པ་དང་།

“ ... ..ངེད་རང་གི་ཟླ་གས་མཛོད་གཉེར་གྱི་ལས་འཁུར་བྱེད་མི་པོ་ལྟ་རྒྱ་ནང་པའི་མི་ངོ་མིག་དམར་
དང་། དུང་ཡིག་ཅེ་ཆེན་ཟུར་ཅ་བའི་མི་ངོ་བྱ་རྩོད་རྟིང་བ་པ་སངས་སྟེ་ཐར་གཉིས་ལུས་མཚན་གྱིས་མས་
བཞིན་དུ་ངེད་ངོ་མ་ནམས་གཞོན་མིའི་གོར་ཁ་དེ་དག་གི་སྟེང་དུ་གོར་བྱང་བ་ན་རྩིས་འདེད་དུ་གོར་དམ
ག་གི་ཐུབ་དང་།
མེ་མདའ་ཁྱེར་བ་འགའ་ཞིག་རྒྱབ་ནས་ཡོང་བ་དང་།

ངེད་ནམས་གཞོན་མིའི་གས་ནས་རེ་
གཉིས་མདུན་ཕྱོགས་སུ་པར་ལྷེབས་ནས་འཐབ་འཛིང་བྱས་སོང་བར་ཁོང་གཉིས་ནས་གོར་ཁ་གཉིས་བསང
ཅིང་།གཅིག་མས་སྟོན་ཅི་ཆེར་བཅོས་མཐར་རྒྱ་ནང་རང་གི་མགོ་བོའང་ཁྱུ་གཤགས་དང་ཟུར་ཅའི་སྟེང་ལ་

མེ་མདའ་ལོག་རྒྱུ་གིས་དེ་འཕྲལ་མདུན་དེར་འདས་... ..” (P.763)

ཞེས་དེ་ལྟར་བྲིས་ཡོད་དེ།

ཞབས་འབྲིང་པ་བརྩ་ཕྱག་འགའ་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་དཔའ་ངར་ཞུས་མེད་

ཀྱིས་དག་ངན་དང་ཁྱོད་ཤིང་གསོན་གྱི་འཐབ་ཚིད་བྱས་ཀྱང་། མང་ལྷ་ཉུང་གིས་མི་བརྟན་པས་མང་

ཆེ་བ་གཡུལ་ངོར་ཤི། ལྷག་མ་རྣམས་གསོན་བཟུང་བྱས། གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཆོག་དེ་དག་གིས་གསོན་

ཉམས་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྒོ་ནས་རང་རིགས་དཔའ་བོ་རྣམས་ཀྱི་དག་བོར་མགོ་མི་སྐྱར་ཞིང་། དཔའ་

ངར་ཞུས་མེད་ཀྱི་འོད་སྟོང་རབ་དུ་འབར་བའི་སྤང་བརྟན་མཚན་པར་བྱས་ཡོད།

རྣམ་ཐར་འདི་ཅུ་རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྤྲ་དག་གིས་དོན་རྒྱུན་འདི་ལ་མངོན་གསལ་གྱི་

རྣམ་འགྱུར་རི་ལྷ་བྱ་བཟུང་བའང་བརྗོད་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། སྤྱི་ལ1791ལོར་སྤྲོད་སྟོང་ནི་མིན་ཏན་

ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་གོར་དཔུང་བོད་ལ་རྫོང་སྒོ་བསྐྱེད་རིན་ལེན་དུ་ཡོང་བའི་གཏམ་ཐོས་འཕྲ

ལ།

“ ... ..ད་སྒོས་ཀྱང་ཁོ་པ་ཁྲ་སྒོ་རྣམས་རྫོང་སྒོའི་བསྐྱེད་རིན་ལེན་འདོད་ཡོད་ཆེ་པར་བཏུད་ནས་སྟོང་

འོས་མ་ཆེ་ཞིང་། ཚུར་ལེན་ལ་སླེབས་བྱུང་ཆེ་ས་མཚམས་རྫོང་གཉིས་ཁག་ནས་སྤར་ལྷགས་སུ་མ་སོང་བར་

བཀག་འགོག་སྐབ་ན་གང་སྐབ་བྱེད་པ་དང་།

དེ་ལྟར་ཅི་སྟེ་མ་སྐབ་ཆོད་བྱས་གཙང་དྲངས་གོང་དང་བཅས་

པའི་དཔུང་དམག་རྣམས་ཞིབ་བསྒྲུལ་གྱི་ཐོག་ནས་ངེད་རང་ཡང་དགའ་ལྡན་གསེར་ཁྲི་འཛིན་སྟོང་ཙམ་མ་

ཟད་སྒྲ་མའི་གནས་སུ་སོང་གཤིས་འཐབ་འཛིང་དངོས་སུ་བྱས་པས་ཅི་ལ་འཐུས་བྱུང་། བཟན་པར་དག་

བྱུང་ན་མཁར་གསལ་མདུང་ཚབ་ཀྱིས་བེར་བའི་དཔེ་ལྟར་འདི་ལྷན་སུ་བཟུང་པས་མ་འཐུས་གཤིས། བོད་

དམག་གི་རྒྱབ་འདེད་ཙམ་ལ་འགོ་དགོས་བྱུང་བུ་ཕྱིན་ཏེ་དེ་སྔ་ལྷ་བུའི་ཉ་ཉུང་མཉམ་བསེས་མིན་པའི་བྱ

ས་བྱུང་དབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚར་གཙང་རྗེས་འཛིན་དགོས་རིགས་ཀྱང་འཕྲལ་འཕྲལ་བྱས་རྗེས་གོར་ད

ཕུང་ལྷགས་ལས་བྱུང་བ་དང་།

བོད་དམག་མར་ལ་བཅོས་པ་མིན་སྟབས་སྐྱོད་མག་གི་སྐབ་དཔུང་མ་བྱུང་ཅུང་།

རང་སྤེ་རང་སྤྱང་སྐབ་ཅམ་ཞིག་ཡོང་བ་གཞིར་བཅས་གཤིས།... ..” (P.732)

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་རི་འདྲའི་སྒོ་སྟོབས་འཕེལ་ཞིང་དཔའ་ངར་རྒྱས་པ། སྐྱོད་གདངས་དྲག་
ཅིང་སྟོན་འཛེབས་ལྷན་པའི་བསྐྱགས་གཏམ་ཞིག་རེད་ཨང་། འདིས་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་.....
བཅན་འཇུལ་ལ་ངོ་མྱོལ་བྱེད་པའི་དཔའ་ངར་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་སྟོང་སྟོབས་སོགས་
མངོན་པར་མཆོན་ཡོད།

2. རྩམ་པ་པོས་རང་གི་ཡབ་གུང་པ་རྩེ་ཏ་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་པའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་དུ།
བོད་ཕྱིངས་ཀྱི་སྐྱེད་ལྗན་གི་འཆོ་བའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བརྗོད་ཡོད། དེ་ཡང་མཆོད་སྦྱིན་གྱི་
ཆོ་ག་དང་། དགོན་པ་ཞིག་གསོ། ཆོས་གཞུང་ལ་ཐོས་བསམ་བྱེད་པ་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱ་འགུལ་ལྷ་
ཆོགས་དང་། དུལ་སྒོལ་གོམས་གཤིས་རྣམས་བརྗོད་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ལྷ་སའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་དང་།
བོད་ཆུ་བཞི་པའི་རྒྱལ་ཅེའི་རྟ་རྒྱལ་མདའ་འཕེན་སོགས་ཀྱི་ལུས་རྩལ་འགན་ཆོགས། སྐྱེད་ལྗན་གི་གཉེན་
སྟོན་དང་འདས་མཆོད། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དུས་ཆེན་སོ་སོ་སོགས་བྲིས་ཡོད་པས། གསོན་ཉམས་དོད་པོ་
དང་བྱེ་བྲག་མངོན་གསལ་གྱི་ལམ་ནས་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་བོད་ཕྱིངས་མཐོ་རིམ་སྦྱོར་ཆོགས་ཀྱི་
འཆོ་བའི་དཔེ་རིས་ཤིག་མངོན་པར་བྱས་ཡོད། འདིས་དམངས་སྤྱོད་རིག་པ་དང་སྦྱོར་ཆོགས་རིག་པ་ལ་
རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པའི་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཤིག་མཐོ་སྦྱོད་བྱས་ཡོད་དོ། །

རྩམ་པ་པོ་པེ་ཅེན་དུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ལུས་སྒོལ་གོམས་གཤིས་དང་གནས་ཚུལ་འགའ་རེ་
ཞིག་ཀྱང་རྣམ་ཐར་འདིའི་ནང་དུ་བཀོད་ཡོད་ལ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཆེས་ངོ་མཚར་ཞིང་སྦྱོ་བ་འཕེལ་
བར་བྱེད་པ་ཞིག་ནི།

སྤྱི་ལོ་1792ལོར་གོང་མ་ཆན་ལྷང་དང་མཉམ་དུ་

“དར་བྱུང་སྟེག་ཞོར་མདའ་རྩལ་ ངོམ་པའི་” འབྲུབ་སྟོན་ལ་གཟིགས་པ་དེ་ཡིན།
དེ་ཡང་རྣམ་ཐར་ལས།

“

...

...

གདུགས་དཀར་ལྷ་ཁང་གི་བྱང་ཕྱོགས་མཚོ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་གི་སྤྲོད་དུ་འབྱུགས་པ་ལག་མཐེལ་ལྟར་
ཁོད་སྟོམས་ཤིང་།

དངས་ཤེལ་དཀར་པོའི་ཞལ་བ་ལྟར་མཛེས་པ་ཞིག་འདུག་པའི་སྤྲོད་དུ་གནམ་བསྐྱོས་གོང་
མ་ཆེན་པོ་རང་བཞུགས་གནས་དབྱིབས་ཕེབས་བྱམས་འདྲ་བ་ལ་གཤམ་དུ་འཁོར་ལོ་ཡོད་པ། འདྲེན་བྱེད་
རྟ་དེལ་སོགས་མིན་པའི་མིས་འཐེན་ཆོག་པའི་ཕྱི་བསྟུམས (བུམ) སེར་པོ་བྱས་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བཞུགས་
ཤིང་། དེའི་ཉེ་འགམ་དུ་ཁོ་བོ་དང་། གཡུ་ཐོག་གཉིས་སོ་སོར་ཨམ་བན་གཉིས་རེས་ལག་པ་གཡས་གཡོན་
གཉིས་ཀ་ནས་བཟུང་སྟེ་བྲིད་ཅིང་། གནམ་བསྐྱོས་རྒྱལ་པོའི་སྒྲ་ཕྱི་གཡས་གཡོན་དུ་སྒྲོན་འཁོར་དག་ཞན་ལ་
མ་སྟོས་པ་ཆང་མ་རྒྱང་ཐང་ཞེ་གཅིག་ལ་བྱོན་ཏེ་འབྱུགས་ཐང་དེའི་དཀྱིལ་དུ་ཕེབས་པ་ན། ཕྱོགས་བཞི་
མཚམས་བརྒྱད་ནས་གནམ་ལྷགས་ཀྱི་སྐད་དང་མཚུངས་པའི་ཤོག་སྐྱ་སྐྱ་སྐད་ཆེ་བ་ཁ་ཤས་རྒྱག་པ་དང་...
'ལྷན་ཅིག་ཏྟག་དང་སྒྲོ་མདོངས་ཀྱིས་མཛེས་པའི་དཔུང་ཆོགས་བརྒྱ་སྟོར་ཞིག་གོང་མ་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་...
'ཡོང་ནས་ཕྱག་འཆོལ་དང་། རུ་སྒྲིག་སོགས་བྱུ་བ་བསྟུན་སྒྲུ་མདུན་གྱི་གཟིགས་ལམ་དེར་སྒྲོམ་ཤིང་ཟམ་བཙོ་
ཁ་བསྒྲིགས་ཀྱིས་བསྟུམས (བདུམས)

པའི་སྒྲོ་བྱིམ་ལྷ་བྱ་ཞིག་གི་དབུས་སུ་རྒྱ་ཟམ་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་མེ་ཏྟག་.....

གཟུགས་ཆེ་རྒྱང་མའི་མགོ་བོ་ཙམ་ཞིག་འཕྱང་འཕྱལ་དུ་བཏགས་ནས་དཔུང་ཆོགས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
.. རྒྱང་ལྷམ་མཐེལ་དུ་མེ་ལྷགས་ཀྱི་ལྷགས་སོ་ལྷ་བྱ་བྱས་པ་རེ་གྱོན་ཞིང་། རྐྱེད་པར་འཁོར་གསུམ་སྐག་ཐག་
གིས་མཛེས་པར་བརྒྱན་ཏེ་དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་ནམ་མཁའ་ལ་སྒྲོག་འབྱུག་པའམ། རྒྱ་ནང་དུ་ཉ་རྒྱགས་པ་
བཞིན་དུ་འབྱུག་གཡོར་ལ་རྒྱག་པ་དང་ལྷན་ཅིག་མདའ་གཞུ་ན་བའི་བར་དུ་བཀང་ནས་མཐེབ་མཚུབ་ཀྱི་
..

མདུད་རྒྱ་གྲོལ་ཏེ་རྒྱ་ཟམ་ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་མེ་ཏྟག་གཟུགས་འཕྱང་འཕྱལ་དུ་བཏགས་པ་དེར་རེ་རེ་བཞིན་དུ་
'མདའ་འཐེན་པ་ན། དེ་གས་ནས་གཉིས་གསུམ་ཞིག་གིས་ཕོག་མ་སོང་བ་ལས་བྱིངས་ཆང་མས་གནད་.....
བསྟུན་དུ་ཕོག་ཅིང་།

ཕྱག་དུས་སུ་རྒྱ་ཟམ་མེ་ཏྲོག་གཟུགས་ཀྱི་འབེན་དེའི་ནང་ནས་ཆེད་གཉེར་གྱིས་མེ་སྤར་
མི་མེད་པར་ཤོག་སྤག་གི་སྒྲ་སྒྲ་ལྟ་ཆོགས་སྒྲོག་པ་སོགས་བསམ་བཤེད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་སྒྱུ་མ་མཁན་
“གྱི་རོལ་ཅིང་དང་མཚུངས་པའི་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གཟིགས་འབྱུང་བ་མཐོང་...
...” (P.940)

ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་འདི་དག་གིས་སྤང་བརྟན་དང་གསོན་ཉམས་ལྡན་པའི་སྒྲོ་ནས་དུས་རབས་བཙུང་
བརྒྱད་པའི་མཇུག་གི་ “དར་བྱུང་སྟེག་ཞོར་མདའ་རྩལ་ངོམ་པའི་” འཁྲབ་སྟོན་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་.....
བཀོད་ཡོད། གཞན་ད་དུང་བེ་ཅིན་གྱི་སྒྲ་ལྷའི་དུས་ཆེན་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་ཡང་བྲིས་ཡོད་མོད།
ཞིབ་དུ་སྒྲིམ་མེད་པ་ནི་སློ་པངས་པ་ཞིག་གོ།

རྩམ་པ་པོ་བལ་ཡུལ་དུ་ལོ་གཅིག་ལ་བཞུགས་སྤྱང་བྱེད། རྣམ་ཐར་གྱི་ནང་དུ་བལ་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་
སྒོལ་གོམས་གཤིས་ཀྱང་བཤེད་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།

“དེ་སྐབས་པར་རྩེར་འགོ་འདུག་བྱེད་དུས་ཡམ་བུའི་ཡུལ་གྲོང་གི་ཕྱོགས་པན་རྩེན་དུ་བྱུང་མེད་གསོན་”
... བསྐྱེད་བྱེད་པ་ཁ་ཤས་མཐོང་བྱུང་བ་ནི་ཀུན་མཁྱེན་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལས་
‘བད་མའི་.....’

འདབ་འདྲའི་གོས་ཀྱི་རེག་བྱས་ཀྱང་། །ལུས་ལ་རྩལ་ཉམས་བྱེད་པའི་སྒྲིན་ལེགས་མ། །བདག་པོའི་རོ་དང་
རྩེན་ཅིག་བསྐྱེད་ཁང་དུ། །རབ་འབར་མེ་ཡིས་གདུང་བ་སུ་ཡིས་བཟོད། །’ ཅས་གསུངས་པ་ལྟར། གོར་
ཁའི་ཆོས་ལུགས་འདི་ནི་བྱི་རོལ་ལས་ཀྱང་ལྟ་སྟོན་ངན་པའི་བབས་ཀྱིས་གོར་ཁ་རང་གི་སྒྲོན་པོ་གཙོ་བྱས་.....
‘གས་ཨ་མན་ཤིང་ཟེར་བ་ལེན་འཇུག་ལང་གི་དམག་སར་འགོ་དུས་མེ་མདའ་ཕྱོག་ནས་བལ་ཡུལ་རང་བྱིས་
དུ་འབྱོར་བརྟུན་ཤི་སོང་སྐབས་ཀྱང་ཨ་མན་ཤིང་རང་གི་མཛའ་མོ་བྱུང་མེད་གཞོན་ཤ་ཆགས་པ་གསུམ་ད
ང་གཡོག་མོ་ལྷ་བཅས་པ་བདག་པོའི་རོ་དང་རྩེན་ཅིག་བསྐྱེད་ཟ་འབར་བའི་མེ་ནང་དུ་ཆ་དཔྱལ་གྱི་གདུང་
བ་...མངོན་སུམ་ལྟར་གསོན་བསྐྱེད་བྱས་... ..” (P.836)

བསྐྱར་དཀའ་བ།... ..” (P.784)

ཞེས་པ་སོགས་ཀྱིས་བལ་བོད་བར་གྱི་དཀའ་ཉེན་ཆེ་བའི་ལམ་འཕྲང་དོག་པོའི་གནས་ཚུལ་བྲིས་ཡོད་
ལ།

“གོང་ཁྱེད་ཆེན་པོ་དེའི་ཕྱགས་རིའི་ཕྱགས་རེར་ཉེན་ལམ་ཐུང་ཕྱགས་ཅམ་འགོ་དགོས་པས་ཤིན་ཏུ་
རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ལས་སྒོ་ཚང་འདུས་ཀྱི་ཁྲོམ་ཚགས་རྣམ་གྲངས་མང་ལ་འབྱོར་བ་ཆེ་བ། ལམ་ཆེན་ཐམས་ཅད་དོ་
དཀར་ནག་གཉིས་ཁྲ་བསྒྲིགས་ཀྱི་གཡུང་བྱང་ལག་འཁྱུད་ཞེ་གཅིག་གིས་མཛེས་ཤིང་འགོ་ལམ་བདེ་བ།

ལམ་

གྱི་གཡས་གཡོན་ཚང་མར་ཤུག་ནག་གཡུང་འགྲིགས་སུ་སྐྱེས་པའི་གྲིབ་བསེལ་གྱིས་ཆ་བའི་གདུང་བ་སེལ་བ་...
‘ཡུལ་སྒྲོངས་ཐམས་ཅད་བཟའ་ཤིང་གི་ར་བ་དང་། སྐྱེད་མོས་ཚལ་གྱིས་འཁོར་ཡུག་ཏུ་མཛེས་པའི་བར་
མཚམས་རྣམས་སུ་བྱས་ཀྱི་རྩིང་བྱ་དང་། བད་མའི་མཚོ་ལ་གནས་པའི་ཁུ་བྱ་སྒྲོམ་མགྲིན་པའི་རྩ་རྩ་
བརྩུང་བ།གཞན་ཡང་འབྲས་ཞིང་དང་། སྐྱག་མའི་ནགས་སྒྲོངས་ཀྱི་གསེབ་ན་མ་ཉེ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ཕྱགས་
རྣམས་གཅན་གཟན་གཏུམ་པོའི་གཞོན་འཛོམས་དང་བག་པེབས་སུ་གནས་པ། བྱང་མེད་གཞོན་ནུ་མ་...
རྣམས་རྒྱ་མོ་རྒྱུ་ཉིལ་མ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དོན་ལྟར་ལོ་བརྒྱད་ལོན་མཚམས་ནས་རྒྱང་པ་ཆེ་བུ་མ་
བཏང་པར་བསྐྱམས་(བཏུམས་) བ་ལ་བརྟེན་ནས་བཟོད་བྱེད་ཀྱི་འདེགས་འཛོག་བསྐྱར་དཀའ་བའི་རྣམ་
འགྱུར་དང་ལྡན་ཞིང་། སྐྱེས་པ་ལ་ལ་སྐྱེ་ཆུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་བྱང་ཞིང་གོམས་པར་བྱས་ནས་དམག་མི་
བྱེད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ཚོང་ཁེ་སྒྲིགས་ལ་སྦྱོད་པ། བྱིངས་ཆེ་ས་ཞིང་གི་བསྐྱལ་བེད་དང་། སྒྲོན་ཤིང་གི་
ལོ་འདབ་བཅེགས་པའི་རྩ་སྐྱག་བཟོས་པ་རྣམས་ཁྱོན་སྒྲིལ་གྱི་འཁོར་བྱག་དང་། རྩ་སྐྱམ་དུ་བསྒྲིལ་ཉེ་ཤིང་
འཁོར་ལོ་གཅིག་པའི་སྤྱིང་དུ་རྩ་སྐྱམ་མང་བ་(བོ) མངོན་མཐོར་བཅེགས་པ་རྣམས་སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་ཤིང་
སྟོབས་ཀྱིས་ངལ་བ་མེད་པར་དར་རྩེའི་མདོའི་ཕྱགས་སུ་འབྱོན་བཟོད་ཐུབ་པའི་ཐབས་འཕྲུལ་ཆེ་བ་ཤིན་ཏུ་
མང་བས་ལམ་མི་ཐར་བ་ལྟ་བུ།

རི་ལྗེ་བས་ནགས་ཁྲོད་སྐྱག་མའི་བསེལ་ཁང་བཀོད་པས་མཛེས་པའི་ནང་དུ་
 རྒྱའི་དུ་ཤང་སེམས་རྒྱུད་དུལ་བ་དུ་མ་ཚྲོན་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་བཟའ་བ་དང་། རྒྱ་གཙང་བསེལ་བའི་བཏུང་
 བས་རི་དྲགས་ལྷར་གནས་པ། བྱ་དང་བྱིའུ་རྣམས་ལང་ཚའི་ཁ་དོག་མཛེས་ཤིང་། གྲེ་འབྱུར་སྐྱན་པའི་སྐྱ་
 དབྱངས་ལེན་པ། ཤིང་འབྲས་ཆེ་བ་ཁ་དང་།
 ཡ་ལྷའི་ཚྲོན་ཤིང་ལ་སོགས་པ་རྣམས་འབྲས་བུའི་ཁུར་གྱིས་དུད་ ནས་མགོ་ཚྲོག་རྣམ་པར་ལེམ་པ།
 ལུག་རྣམས་དཀར་རྒྱང་དང་། ར་རྣམས་ནག་རྒྱང་། མགྲིན་བཟང་
 ཐམས་ཅད་མགྲོགས་འགོ་ལས་ཀྱང་ལུས་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་སྐྱ་མདོག་ཀྱང་སྒྲ་ཚོགས་དང་ལུན་པ། གཏི་ལུག་གི་
 རིག་འཛིན་འཁོར་ལོའི་སྐྱ་ཅན་རྣམས་མདོག་དཀར་ཞིང་རྒྱ་བ་བཟང་བྱི་ལྷར་སྐྱགས་པ་སོགས་ཡུལ་དེའི་...
 དགོ་མཚན་དང་ཁྱད་ཚོས་འདིར་ཅུང་ཟད་ཅིན་བཅོད་པ་ལས་ཚང་མ་ཡི་གས་འཛིགས་པས་འགོད་མི་ལ
 གས (ལེགས) ཅུང་བསམ་བཅོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་... ..” (P.919)

ཞེས་པ་སོགས་གྱིས་ཁྲིན་ཏུ་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་ཕྱི་ནང་གི་རྣམ་པ་བྲིས་ཡོད།
 གནས་ཚུལ་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཞིབ་འབྲི་བྱས་པའི་ཚན་པ་འདི་གཉིས་གྱིས་ཚྱུ་མ་པ་པོ་
 འི་དགའ་སྟོ་ཆགས་ལྡང་གི་ཡིད་འབྱུར་ཡང་མཚན་ཡོད་དེ།
 ཚྱུ་མ་པ་པོ་བལ་ཡུལ་ལ་བཅན་བྲིད་བྱས་པ་
 ཡིན་ཕྱིར་བརྟག་པར་དཀའ་བའི་ལམ་གྱི་འཛིགས་པ་ལ་སྟོང་ནས་ལྡང་ཞིང་། ཚྱུ་མ་པ་པོ་ཁྲིན་ཏུ་ལ་
 བསྟོད་པ་ནི་ཚྲོངས་རྒྱ་ལྷ་བུ་ཡིན་ཕྱིར་ངོ་མཚར་བའི་ཡུལ་གྱི་བཀོད་པ་ལ་དགའ་བ་འཕེལ་ཞིང་མགྲིན་
 པ་གཟེངས་སུ་བཏེགས་ནས་བཟུགས་བཅོད་མཛད་ཡོད།
 ཡང་དཔེར་ན་ཚྱུ་མ་པ་པོ་བྲག་དཀར་ཏྲ་སོ་དང་ལྷ་མོ་སྒྲ་མཚར་མཇལ་སྒྲོར་དུ་བྱིན་ཅིང་དེ་ད
 ག་གི་གནས་ཚུལ་བྲིས་པ་ནི་གཤམ་གསལ་ལྷར་རོ།   །

“བྲག་དཀར་ལུག་ཅས་དཀར་གོང་གི་ལུག་པ་དང་།

ཏྲ་སྟོ་ཕུག་ཅེས་རྩོག་ཡམ་ཏྲཱི་སྟོ་འདྲ་བ་ཞེ་གཅིག་གི་ཕུག་པ་དང་།

དབུ་མ་རྩོད་ཞེས་ཟབ་མོ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལྷ་བ་ཕུགས་ལ་འབྱུངས་པའི་སྐྱབ་ཕུག་

ཁག་གསུམ་འདུག་པ་སོགས་ཕྱི་ལོ་གནས་དང་། བྱང་གི་རྟེན་ཡང་མཇལ་རྒྱ་མང་ཞིང་།

སྐྱག་དོན་བྲག་དཀར་

གྱི་ཕུག་པ་དེ་ནི་གནས་རི་བྱིངས་རྩོན་ག་ཞེ་གཅིག་གི་ཁྲོད་ནས་བྲག་ཕུག་དེ་གཅིག་ཕུ་དཀར་གོང་ཤ་དག་

ལས་གྲུབ་པའི་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཞིག་འདུག་ཐོག་དེ་ན་རྩེ་བཅུན་ཆེན་པོ་སྐྱབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཟ་

པའི་(ཟུ་ཡི)

དཀར་ཕུག་ལ་བརྟེན་ནས་བཞུགས་སྐབས་སྐྱབ་ཕུག་གི་བྲག་ལ་སྐྱ་རྒྱབ་གྱི་དབུ་ནས་འཛང་.....

པའི་བར་གྱི་རྩེས་ཤུལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དང་། སྐྱབ་ཕུག་དེའི་སྐོ་འགྲམ་ནས་བཟུང་རི་གཤམ་དུ་མ་སྐྱབས་

བར་གྱི་གྲོག་ཤར་ནང་དུ་གཞན་ན་མེད་པའི་ཟ་པོ་(ཟུ) མདོག་སྐྱམ་ཞིང་རིང་ལ། ཟ (ཟུ)

ཡི་ཆེར་མའི་

རེག་བྱ་ཡང་མི་ཟུག་པ།

བཙོས་ནས་བོས་དུས་རྩོ་ཆོད་བྱིངས་དང་མི་འདྲ་བའི་རོ་བཅུད་དང་ལྗན་པ་མང་ དུ་སྐྱེས་འདུག་... ..”

(P. 617)

ཅེས་པ་དང་།

“སྐྱ་མོ་དམག་བོར་མའི་སྐྱ་མཆོ་དེ་ནི་རྩེ་རི་དྲག་པོའི་བསྐྱངས་རྩེས་འདྲ་བའི་བར་གྱི་རོང་རྟིང་དེར་”

ཐོད་ཁྲག་གི་བཙོ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་མཆོ་ཆེ་རྒྱུད་འཛམས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་དྲངས་ལ་རྩམས་ཟེལ་ཆེ་བ་ཞིག་འདུ

ག་པ་མ་ཟད།

མཆོ་མཇལ་ཞུས་པ་ཡང་མཆོ་འགྲམ་ལ་རྒྱུད་གྲགས་གཅིག་ཙམ་གྱིས་མ་སྐྱབས་པའི་ལ་སྐྱེང་ཞིག་

ནས་མཇལ་དགོས་གྱི་འདུག་སྐབས་དེ་སྐབས་མཇལ་མི་ངོ་གཡོག་མང་བའི་(པོའི)

དམ་ཆོག་གཙང་མེན་”

དང་། མཚོ་བཀའ་གཉན་གཉིས་འགྲིག་པ་ལྟ་བུས་ཐོག་མར་སླེབས་འཕྲལ་ལ་ཁ་ཆར་བྱ་ཡུག་འཛུབ་ཅིང་།
 འབྲུག་སྤྱི་དྲག་པོ་སློག་པ་སོགས་འཛུབ་ཉམས་ཆེ་ཙམ་བྱུང་བྱང་དམག་ཐོར་མ་རང་གི་བསྟོད་པ་དང་།
 འཕྲིན་བཅོལ་གསེར་སྐྱེམས་སོགས་ལ་འབད་པ་ན་དེ་མ་ཐག་ཆར་རྒྱང་སོགས་ཀྱི་འགལ་ཁྱེན་ཞི་ནས་ནམ་...
 .. མཁའ་གཡའ་དག་ཅིང་། ཉི་འོད་གསལ་བ་བྱུང་སྐབས་རྒྱང་གི་རེག་བྱ་ཕོག་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་མཚོ་དེ་
 སྐད་ཅིག་ལ་ཅ་ཆེས་ཀྱི་རལ་པ་གནས་དུ་གསུམ་མཐར་དཀར་སེར་དམར་ལྗང་སྟོ་མཆིན་དང་བཅས་...
 'པའི་ཁ་དོག་དྲུག་གི་ཞལ་ཁབས་ལྟ་བུ་ཞིག་རིམ་གྱིས་བརྒྱུ་མཐར་མཚོ་དེའི་དབུས་སུ་ཤེལ་སྟོ་ལྟ་བུ་ཤིན་
 དུ་དྲངས་ཤིང་ཆེས་གསལ་བ་ཞིག་སྐྱེ་ཐང་བཀྲམ་པ་ལྟར་གྱུན་དུ་ལངས་ནས་ཅུང་ཟད་ཙམ་བསྐྱད།
 ཡང་ཁ་...

དོག་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་ཁབས་ལྟ་བུ་རིམ་གྱིས་གཡོགས་པ་ཞིག་ནི་དེད་རང་དོ་གཡོག་ཆང་མའི་ཐུན་མོང་གི
 'མཐོང་སྤང་ལ་འདུག་... .." (P.1047)

ཅས་པ་ལ་སོགས་པའོ། །

ལྟ་མོ་སྤྱི་མཚོ་ནི་ལྟ་མོ་དམག་ཐོར་མའི་སྤྱི་མཚོ་ཡིན་ལ། ཐག་དཀར་རྟ་སོ་ནི་རྩེ་བཅུན་མི་ལ་
 རས་པའི་སྐབ་གནས་གཙོ་གྲས་ཤིག་ཡིན། ཚུམ་པ་པོས་ཐོལ་མེད་བཅས་མིན་གྱི་དད་གུས་རྣམ་དག་
 གིས་མངལ་སྟོར་བྱས་ཤིང་།

དེ་དག་གི་དོ་མཚར་ཞིང་སྟོ་ལས་འགོངས་པའི་སྤང་ཚུལ་དག་འབྲི་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

གསུམ་པ། སྤྱི་ཚུལ་གྱི་བྱུང་ཆོས།

1. 《རྩོམ་པ་རྩེ་ཏའི་རྣམ་ཐར་》ནི་འབྲི་བརྗོད་ཚུམ་ལུས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། རྣམ་
 ཐར་འདིར་སྤྱི་ལོ་1783ལ་ནས་སྤྱི་ལོ་1806ལ་བར་གྱི་དགའ་བཞེ་པའི་བྲིམ་རྒྱུད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དག་ཁག་
 'ཉེར་བརྒྱད་དུ་བྱེ་ནས་བྲིས་ཡོད། དེ་ཡང་དོན་གྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་གཙོ་བོར་བཟུང་ཞིང་། ཚུམ་པ་པོ་
 རང་ཉིད་དང་མི་སྤྱི་སོ་སོའི་འགྲལ་སྟོད་བར་འབྲུག་བྱས་ནས་བྲིས་ཡོད། མི་སྤྱི་བྲིས་པའི་སྟོར་ལ་ཡིག་
 ཚོགས་མང་པོ་མེད་མོད། བྲིས་པའི་མི་སྤྱི་པལ་མོ་ཆེན་གསོན་ཉམས་ལྡན་ལ་ལོ་རྒྱུས་དང་མཐུན་པ་ཤ་

སྒྲིག་སྒྲིག། དཔེར་ན་གོང་དུ་བྲངས་པའི་མིང་སྐྱོང་ནི་མིན་ཏེ་གྲི་ཚིག་དེ་དག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་གཅེས་
ཤིང་བདེན་པ་མི་འདོར་བའི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་ཞིག་གི་སྤང་བརྟན་གཏམ་སྦྱོང་གྲི་ལམ་ནས་མཚོན་པ་ལྟ
'བུའོ། །ཚུམ་པ་པོས་རང་ཉིད་དངོས་སུ་བརྒྱུད་ཐོང་བའི་དོན་རྣམས་ཆ་ཆང་ཞིབ་ཚགས་དང་གསོན་''
ཉམས་ལྡན་པར་བྲིས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།

“འདི་སྐབས་ཁོ་པོ་རང་ལོ་ལྔའི་ཐོག་སྐབས་ ... ..

ཉིན་མོ་ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིག་བཅས་སྒྲིག་ཐུག་བྱེད་འཇུག་པ་
གནང་དུས་དཔེ་ཆའི་འཛིན་རྩལ་ནི་རྒྱུ་དུའི་དུས་ནས་ཀྱང་དཔེ་ཤོག་མདའ་ཚད་མའི་ཤོག་འདེབས་རེ་''
'ཅམ་ཉུང་མཐར་ཅིང་འཛོ་བྱེད་ཀྱིན་སྒོར་འཛིན་སྤུང་པ་སོགས་དགའ་མོ་ཡིན་ཁྱབ་དུ་སྒྲོམས་ཀྱང་།
ཡི་གེ་ལ་ ནི་གཞི་ནས་ལག་རྩལ་ཀྱང་ཤོགས་ཆེར་མེད་པའི་ཁར།

བཙོན་འགྲུས་རྒྱུ་བ་གཉིས་ལྡན་ཅིག་དུ་འཛོམས་
ཏེ་བྱང་ཤིང་ལོགས་སུ་འབྲི་དགོས་པའི་ཡི་གེ་མི་འབྲི་བར་བྲི་མི་དགོས་པའི་རི་མོའི་གཟུགས་འགྲོས་སྣ་ཚོག
ས་བྲིས་གཤིས།

རྗེས་སུ་ཡང་བསྐྱབས་པའི་ཡི་གེ་ལས་མ་བསྐྱབས་པའི་རི་མོ་ཐོན་སྐྱེད་ཆེ་བ་བྱུང་སྟེ་ཐིག་དང་
ཆ་ཆད་སོགས་དང་མཐུན་པ་ལྟ་བྲུས་པ་མཁས་པས་བྲིས་པ་ལྟ་བུ་ནི་ཅི་ལ་ཡོང་ཡང་འོལ་ཚོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཐང་''''
'སོགས་ཁ་ཤས་བྲིས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་འགྱུར་དང་། ཚོན་མདངས་སོགས་བྲིས་པ་དཀྱུས་འདྲི་ལས་མི་ཞན་''''
ཅམ་ཤེས་ཤིང་། དེར་བརྟེན་ཡོན་ཏན་སྒྲིག་ཐུག་བྱེད་སྐབས་དགེ་ཤུན་ངོ་ནག་ཅིང་འཇུན་བཟང་བའི་''''''
བབས་ཀྱིས་ཁྲལ་མི་ཁྲལ་མེད་ནས་གཞུང་བོགས་འབུལ་བ་ལྟར་ཡོན་ཏན་མི་བྱེད་ཀྱི་མེད་བྱུང་བ་མ་གཏོག
ས་སྐབས་དབར་གང་ཡོད་ལ་རི་མོ་འབྲི་བ་སོགས་རང་སྤང་གང་ཤར་གྱི་གུ་ཡངས་བྲས་ཀྱང་།

རྗེས་གཏམ་འར་

འཇུན་ཅམ་ལས་དོན་དུ་དཔོན་གཡོག་ཐུག་པ་ལྟ་བུར་སོང་གཤིས་ལག་འཛོག་རིགས་ནི་བྱེད་མ་རུས་སྐབས
'ཁྱི་ཉམས་སྤང་པོས་ལོན་ན་ཁྱི་རྒྱུག་ཕྱག་པར་འགེལ་བེར་བའི་དཔེ་ལྟར་ཟླ་ཤས་སོང་མཚམས་ནས་སྒྲིག་ཐུ

སྒྲུག་པ་དང་།

ཅིང་གྲོགས་ནམས་ཀྱིས་དེ་འདྲ་མ་གནང་བེད་བ་དང་།

ཅིང་གྲོགས་ཇི་བཞིན་མ་བྱས་ཆོ་

གི་འདོན་པར་བྱེད་བ་དང་།

དགེ་ཆེན་གྱིས་བཀའ་བཀྲོན་གནང་བ་ལ་ “ཁྱོད་ཇི་ཙམ་རྩིག་ཀྱང་གཡོག་” བོ་ཡིན།

ང་ཇི་ལྟར་སྒྲུག་ཀྱང་དཔོན་བོ་ཡིན་” ཞེས་ཆེ་ཆུགས་སྟོན་ཞིང་ཕྱིར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་སོགས་ བློ།

ཚུམ་པ་པོས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འགོ་བ་སྤྱད་དང་འཁྱོག་བཤད་མ་བྱས་པར་ཕྱ་ཞིང་ཞིབ་ལ་”

གསེན་ཉམས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བྱང་བོར་བརྗོད་ཡོད།

2. རྣམ་ཐར་འདི་ནི་བཅད་སྒྲུག་སྤེལ་མའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་དོན་གྱི་ཆེན་ཁག་སོ་སོའི་སྟོན་དུ་ཆོག་སྒྲུག་གིས་བརྗོད་བྱའི་དོན་རྣམས་གསལ་བར་བསྟན་རྩིས། ཆོགས་བཅད་ཀྱིས་ཆེན་ཁག་སོ་སོའི་ནང་དོན་སྤྱི་སྟོན་དང་ཚུམ་པ་པོའི་ཡིད་འགྱུར་མཚན་པར་བྱས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཁག་བཅུ་དགུ་པའི་ནང་དུ་སྤྱི་ལོ་1791ལོར་ཚུམ་པ་པོ་རང་ཉིད་གཉའ་ནང་དུ་བསྐྱོད་ནས་གོར་དཔུང་དང་གྲོས་མོལ་བྱེད་དུས།

གོར་དཔུང་སྤྲ་མ་ལྷ་དམར་པ་དང་ངན་འབྲེལ་བྱས་པས་ཁོ་ཆོག་ཡོ་འག་དུ་ཚུད་པའི་སྒྲོར་ཞིབ་བརྗོད་བྱས་རྩིས། ཆོགས་བཅད་ཀྱིས་སྤྱི་སྟོན་སྐབས་སྤྲ་མ་ལྷ་དམར་པ་དང་གོར་དཔུང་གི་ངན་སྐྱོད་ལ་ཐེར་འདོན་དང་སྟན་འབྲེན་དག་པོ་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་ཆོགས་བཅད་གཉིས་..... དངས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ།

ནང་དུ་མི་དགའི་དུག་ལྡན་ཟས་བསྟེན་ཀྱང་། །

སྤྱི་རོལ་སྤྲ་གཟུགས་སྤྱི་སྒྲུག་རྣམ་པར་བཀ། །

བད་རག་ཅོད་པན་འཆང་བའི་མ་བྱ་ཡིས། །

བསྐྱེད་བྱིད་སྒོ་གཤོག་བཀྲམ་པའི་སྒྲོས་གར་དང་། །

ལྟན་ཅིག་ལྷག་སྟོན་ནག་པོའི་ཆུ་འཛིན་ལས། །

མི་ཟད་གྲུ་གྱའི་སྒོག་འཕྲེང་འབྲམ་གཡོས་ཏེ། །

ས་སྤྱང་ཕྱགས་པས་མ་ཚར་གསང་སྟབས་སུ། །

གོར་དབྱང་སྒྲིན་ཐང་དྲག་པོ་སྤང་ཅིག་སྟགས། ། (P.788)

ཞེས་པའོ། །

ཚུམ་པ་པོས་ཁོང་སློང་དང་བཅས་ཏེ་སྒྲ་མ་ལུ་དམར་པའི་ངོ་གཉིས་མའི་ངན་སྤྱོད་དང་། གོར་
དབྱང་གི་གཡོ་སྤྱོད་དང་གདུག་རྩལ་བཅས་ལ་སྤྱན་འབྱེན་དང་དགག་རྒྱག་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་བྱང་གཞི་
ལུ་དམར་པ་དཔེ་མ་བྱའི་གཟུགས་སུ་བྱས་ཏེ།

བྱང་ཚེས་མི་དགའི་བསམ་སྦྱོར་དུག་ཕྱན་ཟས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བྱས།

བྱེ་རོལ་སྒྲ་གཟུགས་རྣམ་པར་བཀྲ་བའི་སྤྱུ་སྤྱུག་གི་གཟུགས་སུ་བྱས་པའོ། །རང་རིགས་ལ་བསྐྱུ་

བྱིད་བྱིད་པ་སྒྲོ་གཤོག་བཀའ་པ་སྟེ་སྒྲོ་གུར་ཕུབ་པའི་གཟུགས་སུ་བྱས་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་གོར་དབྱང་

སྒྲིན་ཐང་དྲག་པོའི་གཟུགས་སུ་བྱས། ལོག་སྒོན་ཆུ་འཛིན་ནག་པོའི་གཟུགས་སུ་བྱས། གཡོ་སྤྱོད་སྦྱོར་བ་

སྒྲོག་འཕྲེང་གི་གཟུགས་སུ་བྱས་ཏེ། དེ་ཉིད་ས་སྤྱང་ཕྱགས་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་ཚར་བར་གསང་

སྟབས་ཀྱིས་སྤང་ཅིག་དེ་ཉིད་ལ་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་བསྐྱེབས་ཞེས་ངོ་གཉིས་མར་མི་དགའ་ཞིང་

“གཡོ་སྤྱོད་དང་གདུག་རྩལ་ཆེ་བའི་དྲག་པོ་ལ་སྤྱང་བའི་བསམ་སྦྱོར་མཚན་ཡོད།

རྣམ་ཐར་འདིའི་མགོ་བརྗེད་ཀྱི་ཚོགས་བཅད་དང་བར་སྐབས་ཀྱི་ངལ་གསོ་བའི་ཚོགས་བཅད་

རྣམས་ནི་《སྒྲན་ངག་མེ་ལོང་》གི་དོན་རྒྱུ་གྱི་ནང་གསེས་རང་བཞིན་བརྗེད་པའི་རྒྱན་དང་། དཔེ་རྒྱན་

གཟུགས་རྒྱན་། ཕུལ་བྱང་གི་རྒྱན་སོགས་དང་། སྒྲ་རྒྱན་གྱི་ནང་གསེས་བྱང་ཕྱན་གྱི་རྒྱན་། བོད་རང་

གི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་ཀ་བྲེང་གི་རྒྱན་སོགས་ཀྱིས་མཛེས་པར་སྤྱས་པའི་སྒྲན་ཚུམ་ཁོ་ནར་……

འདུག་ཞེ། དཔེར་ན།

མྱིད་པའི་ལྷ་ཆེན་གང་བ་བཟང་པོ་ཡིས། །

ཡན་ལག་བརྒྱད་ཕྱན་མུང་ཆུའི་རྒྱན་དངས་པས། །

གཞུང་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་སེམས་སྦྱངས་ཏེ། །

ཇ་ཏུའི་བུ་མོ་རྒྱ་གར་ཡུལ་དུ་བཤངས། ། (P.17)

ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་ཆོག་འདིའི་ནང་དུ་སྤྱིད་པའི་སྒྲ་ཆེན་དུ་གྲགས་པའི་གང་བ་བཟང་པོ་ཡིས་ཡན་་་
ལག་བརྒྱད་ལྟ་བུ་གྱི་ལྷ་ཆུང་ཆུང་གི་རྒྱ་བཟང་པོ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་བཤངས་ཤིང་། དེ་ཉིད་འཛོ་
སྒྲིག་གི་ཉམས་དང་བཅས་ཏེ་གངས་ཅན་གྱི་རི་སུལ་ན་སྤྱང་སྤྱང་དུ་འབབ་པའི་མོད་ལ། གཞུང་ཡུལ་
གཅིག་དུ་གྲགས་པའི་གངས་ཆེན་པོ་ཏུ་སེམས་ཁ་རབ་དུ་སྦྱངས་ཏེ། རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྲོ་མོ་ཇ་ཏུའི་བུ་མོ་སྟེ་
རྒྱ་བོ་གཞུང་གི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་དུ་མངགས་ཞེས་རབ་རྟོག་གི་རྒྱ་གྱི་ལམ་ནས་བཟོད་དེ་རང་ཡུལ་ཁ་བའི་
སྤྱངས་ལ་དགའ་ཞིང་ཆགས་པའི་བསམ་པའི་བཅེ་དུངས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད།

ཚུམ་པ་པོས་ལན་གངས་དུ་མར་བཀོལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ན་ནི་བྱང་ལྟ་བུ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ།

དཔེར་ན།

“ཤར་དུ་རྒྱ་སྒྲ་འཛོམས་པས་སྒྲ་རྣམས་དགའ། །

སྟོ་བུ་ཤིང་སྒྲ་འཛོམས་པས་བྱ་རྣམས་དགའ། །

ལུབ་དུ་འབྱ་སྒྲ་འཛོམས་པས་མི་རྣམས་དགའ། །

བྱང་དུ་རྒྱ་སྒྲ་འཛོམས་པས་བྱ་གས་རྣམས་དགའ། །” (P.19)

ཞེས་པའི་དགའ་བཞི་པའི་མིང་གི་སྒྲ་བཤད་འདི་ནི་ཆོག་རྒྱུ་གི་བར་དང་མཇུག་ན་ཡོད་པའི་བྱང་་་་
‘ལྟ་བུ་གྱིས་སྤྲོས་པའི་སྒྲ་དག་ཅིག་རེད།

ཡང་དཔེར་ན།

“ཟས་སུ་སྤྱེའུ་བཞིན་དུ་ཤིང་འབྲས་བཞེན། །

བདུང་བར་རི་དྲགས་བཞིན་དུ་དག་ཅིང་སྒྱིད། |
 འགྲོ་ན་ལོང་བ་བཞིན་དུ་འཁར་བ་དང་། |
 འདུག་ཆེ་བྲང་སྒོང་བཞིན་དུ་ཤིང་ཤུན་གདན། |” (P.790)

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ནི་བྲང་ལྡན་གྱི་མིང་ “བཞིན་དུ” ཞེས་པ་ཆོག་ཀྱང་བཞི་གའི་བར་ན་ཡོད་པའི་བྲང་ལྡན་
 གྱི་སྟན་ངག་ཅིག་རེད། འདིས་ཚུམ་པ་པོ་གོར་ཤར་བཅན་འབྲིད་བྱས་པའི་ལམ་བར་གྱི་དཀའ་སྤྱད་གི་
 འཚོ་བ་མཚོན་ཡོད།
 ད་དུང་དཔེར་ན།

“མོན་རོང་ལྗེན་ཤིང་ཤིང་ནགས་དྲ་བས་མཛེས། |
 མཛེས་པའི་འདབ་ཆགས་ཆགས་བཅས་ལྗིང་བའི་གནས། |
 གནས་བཟང་མང་ཡུལ་ཡུལ་ལྗོངས་སྤྱིད་གོང་ལ། |
 ལ་འབྲང་བསྐྱོད་དཀའ་དཀའ་བ་དང་སྒྲངས་ཀྱིས། | ” (P.661)

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ནི།   ཆོག་ཀྱང་གི་མཐའ་ཐོག་དང་བར་ན་ཡོད་པའི་བྲང་ལྡན་གྱི་སྟན་ངག་ཅིག་རེད།
 འདིས་ཚུམ་པ་པོ་རང་ཉིད་རྗེ་མི་ལའི་སྤྱབ་གནས་སྤྱིད་གོང་ལ་མཇལ་སྐོར་དུ་ཕྱིན་པའི་ནམ་པ་བྲིས་་་་
 ཡོད།

3.སྐད་ཆ་སྤྱིང་བསྐྱས་དང་བབ་ཆགས་ཡིན་ལ།   སྟན་འཛེབས་ལྡན་ཞིང་མཚོན་ཤུགས་ཆེ་བར་
 མ་ཟད། ད་དུང་ལེགས་བཤད་དང་། གཏམ་དཔེ། གེ་སར་སྤྱང་སོགས་སྤྱད་དེ་མི་སྣ་བཞེངས་སྟན་དང་
 འོན་དག་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པས།   མངོན་སུམ་དང་གསོན་ཉམས་ལྡན་ལ།   བརྗོད་བྱ་འབྱར་དུ་
 ཐོན་པ་དང་སྒྲོར་ངེས་སྒྲ་བ་ཞིག་རེད།   ནམ་ཐར་འདིར་ལེགས་བཤད་དང་གཏམ་དཔེ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་
 བཀོལ་ཡོད་པ་ལས།   ཕལ་ཆེ་བ་ནི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་གཏམ་དཔེ་དང་《ས་སྤྱུ་ལེགས་བཤད་》ལས་བྲངས་

ཡོད།

དཔེར་ན་རྩམ་པ་པོས་ཁོང་ཉིད་དགུང་ལ་ཕྱ་དུས་ཀྱི་སློབ་སྦྱང་གི་གནས་ཚུལ་སྤངས་སྐབས་གཏ
མ་དཔེ་འགའ་ཞིག་བཀོལ་ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་སློབ་མི་འདོད་མོད་མི་སློབ་ཀྱི་མེད་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ
“ཁྲལ་ མི་ཁྲལ་མེད་ནས། གཞུང་བོགས་འབྱལ་བ་ལྟར” ཞེས་པའི་གཏམ་དཔེ་བཀོལ་བ་དང་།

དགེ་ཤེས་

གྱིས་རང་ཉིད་ལ་གཙུག་རྒྱུད་མི་སྐྱབ་སྐྱམ་ནས་རང་དགར་གང་འདོད་དུ་ཅིད་མོ་ལ་གཡེང་བའི་
ཚུལ་ལ་ “བྱི་ཉམས་སྤངས་པོས་ལོན་ན། བྱི་རྒྱལ་ཕྱག་པར་འགེལ་” ཞེས་པའི་གཏམ་དཔེ་བཀོལ་བ་དང་།
དགེ་ཤེས་གྱིས་རེ་བ་ནན་མོ་བཟུང་བ་དན་དུ་རྟོག་པའི་ཚུལ་ལ་ “རྟ་ལོར་སྐལ་བཅོས་བྱས་པ་དན་ལ་”

མངོན

” ཞེས་པའི་གཏམ་དཔེ་བཀོལ་ཡོད།

དེ་ལྟར་ཆོག་ཏུ་ལ་དོན་ཟབ་པའི་གཏམ་དཔེ་བཀོལ་

ནས་བྱ་དངོས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་ཅིང་།

མི་སྒྲིའི་སེམས་ཁམས་ཞིབ་འཐེ་བྱས་པས།

བརྩམས་ཆོས་ལ་ཐུན་

མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་ཆོས་ཤིག་ལྡན་པར་བྱས་ཡོད།

འགྲུར་མེད་རྩམ་ཀྱུལ་སྤིང་སྦྱང་གི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་སྐབས་བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་སྐྱལ་ལ་སྦྱར
།རྩམ་པ་པོས་ “སྤྱི་སྦྱོང་ཀྱུལ་པོར་བསྐོས་པ་དང་། །ཁང་པའི་ཡང་ཐོག་སྐྱམ་པ་དང་། །རི་ཅི་ཤིན་ཏུ་
ཞིག་པ་རྩམས། །འོག་ཏུ་གནས་པ་རྒྱན་དུ་སྐྱལ། །” ཅེས་དང་། “སྦྱོ་བོ་དན་པ་ཆོར་མ་འདྲ། །གང་
དང་ཉེ་བ་དེ་ལ་ཟུག །” ཅེས་《ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད》 ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀྱི་བྱེད་དང་གཉིས་བཀོལ་ཏེ་འགྲུར་མེད་
རྩམ་ཀྱུལ་གྱི་དན་སྦྱོང་ལ་སྤྱི་དམོན་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་ལེགས་བཤད་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱུལ་དན་འགྲུར་
མེད་རྩམ་ཀྱུལ་གྱི་རང་གཤིས་དམར་རྩིན་དུ་བཏོན་ཅིང་། སྐྱལ་ལ་སྦྱར་བའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཡང་བའི་
འཆོ་བ་མཆོན་པར་བྱས་པས།

ལེགས་བཤད་དེ་དག་གིས་རྩམ་ཐར་འདི་རྩ་གསེར་དཔུལ་གྱི་རྒྱན་ཆ་ལ་

གཡུ་བྱར་གྱི་ཕྱ་བཏབ་པ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཐོན་ཡོད།

རྩམ་པ་པོས་རང་ཉིད་གོར་དཔུང་གིས་གསོན་བཟུང་བྱས་སྐབས་ཀྱི་ཡབ་གུང་པ་རྩི་ཏའི་གནས་

བབ་དང་ནམ་འགྱུར་བཟོད་སྐབས།

“མི་རྗེ་བཀའ་བྲིན་ཅན་དར་ཉན་གྲང་པ་རྩེ་ཏ་ཡང་ཁོ་བོ་ལ་བཅེ་དུངས་ཆེ་གཤིས་ཐུགས་སྒེལ་བྱུང་
བ་གཞིར་བཅས་ཀྱང་།

བྱད་མེད་དང་བྱིས་པའི་སྟོད་ཚུལ་ལྟར་བྱ་འབོད་བྱས་པས་མི་པན་པར་དགོངས་ནས་
སྒྲིང་བྱ་གཡུ་སྟག་ཉོར་པས་གསོད་དུས་སྟེ་དཔོན་རྩེ་ཆ་ཁྲ་ཆན་གྱིས་ཉམས་སྒྲིང་དང་སྟུག་བསྐྲུལ་ཆེར་མ་
བྱས་པར་ད་དུང་སྒྲིང་དཀར་པོའི་སྟེ་བསམ་ཁོ་ན་ལ་འབད་འབྱུངས་བྱས་འདུག་པ་ལྟར།
མི་རྗེ་དེ་ཉིད་ཀྱང་འདི་སྐབས་ཉིན་རེ་བཞིན་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལྟན་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་མཐུན་དང་།
བཀའ་ཤག་ལྟན་རྒྱས་.....
སོགས་ལ་ངོས་མེད་མཛད་དེ་བཟུན་སྟེ་སྟེ་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་གྲོས་འདོན་འཆར་འབུལ་སོགས་མཛད་
... ...” (P.795)

ཅེས་《གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་》ལས་བྱུང་བའི་སྟེ་དཔོན་རྩེ་ཆ་ཁྲ་ཆན་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་དང་སྒྱུར་ཏེ་.....
གསུངས་པས། གྲང་པ་རྩེ་ཏས་རང་ཉིད་ན་སོ་ཆས་པ་དང་བྱ་བཟུང་བའི་སྟུག་བསྐྲུལ་སོགས་སྒྲོས་དོར་
ཏེ། སྟོབས་དགུ་ཙལ་དུ་སྟུགས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་ཆེན་སྒྱུབ་པའི་སྟེ་སྟོབས་འབྱུང་དུ་བཏོད་ནས་
བཟོད་ཡོད།

རྩོམ་པ་པོ་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ལ་ཁོང་གི་སྟོ་བོ་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱ
ལ་གྱི་ཤན་ཤུགས་ཐེབས་པ་ཅུང་ཆེ་སྟེ།དགྲུང་ལོ་མ་དུས་《གཞོན་ནུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་》
ལ་དཔེ་བྱས་ནས་《རྒྱལ་བྱ་གཤམ་པའི་ཐུ་བྱུད་ཀྱི་བཟུན་བཅོས་》བཙུགས།
ལོ་རིམ་ལྟར་དོན་བཟོད་པའི་འབྲི་སྒྲངས་
སོགས་ལ་བཟུས་ན་《རྩོམ་པ་པོ་རྩེ་ཏའི་ནམ་ཐར་》ཡང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི་《བཀའ་སྒྲོན་རྟོགས་བཟོད་》
དང་ཆ་འདྲ། ཆོག་སྟུག་གིས་དོན་ཞིབ་དུ་བཟོད་པ་དང་། ཆོགས་བཅད་ཀྱིས་སྟེ་སྟོབས་བྱེད་པ་དང་བཅེ་

དུངས་སྟོན་པ། ད་དུང་དོན་བཟོད་ཚུལ་དང་མི་ལྟ་འབྲི་ཐབས་སོགས་ལ་བལྟས་ན་ «མི་དབང་རྟོགས་
བཟོད» དང་ཡང་ཆ་འདྲ་མོད། འོན་ཀྱང་རྣམ་ཐར་འདི་ནི་ «མི་དབང་རྟོགས་བཟོད» ལྟ་བུའི་མི་ལྟ་
བཞེངས་སྐྱུན་བྱས་པ་ཕྱ་ཞིབ་དང་གསོན་ཉམས་ལྡན་པ་དང་། དོན་བཟོད་པ་སྤྱིང་བཟུས་དང་……
གཟེངས་སུ་ཐོན་པ་ཞིག་ནི་མིན་ལོ། །དེའི་ཁར་ལོ་རིམ་ལྟར་བསྐྱེགས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཅུང་ཟད་རྟོག་……
འཛིང་ཐར་ཐོར་དུ་གྱུར་ཡོད།

ཆོག་སྒྱུར་ནི་ «མི་དབང་རྟོགས་བཟོད»

ལས་ཅུང་ཟད་གོ་བདེ་བས་སུ་

ཡིན་ཡང་རོ་ཁྱོད་བྱེད་ཐུབ།

གཞན་ཡང་དུས་དང་ལོ་རབས་དང་ལོ་རྒྱུས་དོན་རྒྱུན་གྱི་ནང་དོན་གྱི་ཆ་

ནས་བལྟས་ན།

«རྫོ་རིང་བརྟེན་ཏེ་རྣམ་ཐར་» ནི་ «མི་དབང་རྟོགས་བཟོད» དང་ «བཀའ་སློན་རྟོགས་བཟོད»

ཀྱི་འཕྲོ་མཐུད་བརྩམས་ཆོས་ཤིག་རེད་ཅེས་བཤད་ཆོག

བརྩམས་ཆོས་གསུམ་གས་གཙོ་བོ་

བྱིས་རྒྱུད་གསུམ་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱིས་ཡོད་ནའང་། དོན་དུ་དེ་གསུམ་གས་དུས་རབས་བཙེ་བརྒྱད་པའི་

བོད་རྫོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཚོན་ཡོད་ལ། བོད་སྤྱི་དགའ་གི་དབང་ཆ་ལྔ་

ཕྱིར་བཞུད་མར་བཟུང་བའི་བཀའ་སློན་འགའི་ལོ་རྒྱུས་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་གི་བར་དུ་རྒྱན་སྦྱོར་

འཕྲོ་མཐུད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད།

ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་དང་བཟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གཉིས་ནི་དུས་རབས་བཙེ་བརྒྱད་པའི་……

སྐབས་ཀྱི་གོ་ས་མཐོ་ཞིང་སྟན་འགས་ཆེ་བའི་རྩོམ་རིག་པ་གཉིས་ཡིན། ཁོང་གཉི་གས་སྐྱེད་གཤམ་ལ་རང་

རྣམ་འབྲི་བའི་སློལ་བྱེ་སྟེ།

ཐུར་སྐྱ་སྐྱལ་ཁོ་ནར་མ་གཏོགས་རྣམ་ཐར་མི་འབྲི་བའི་སློལ་དེ་བརྒྱུར་བཙེས་བྱས་པ་རེད།